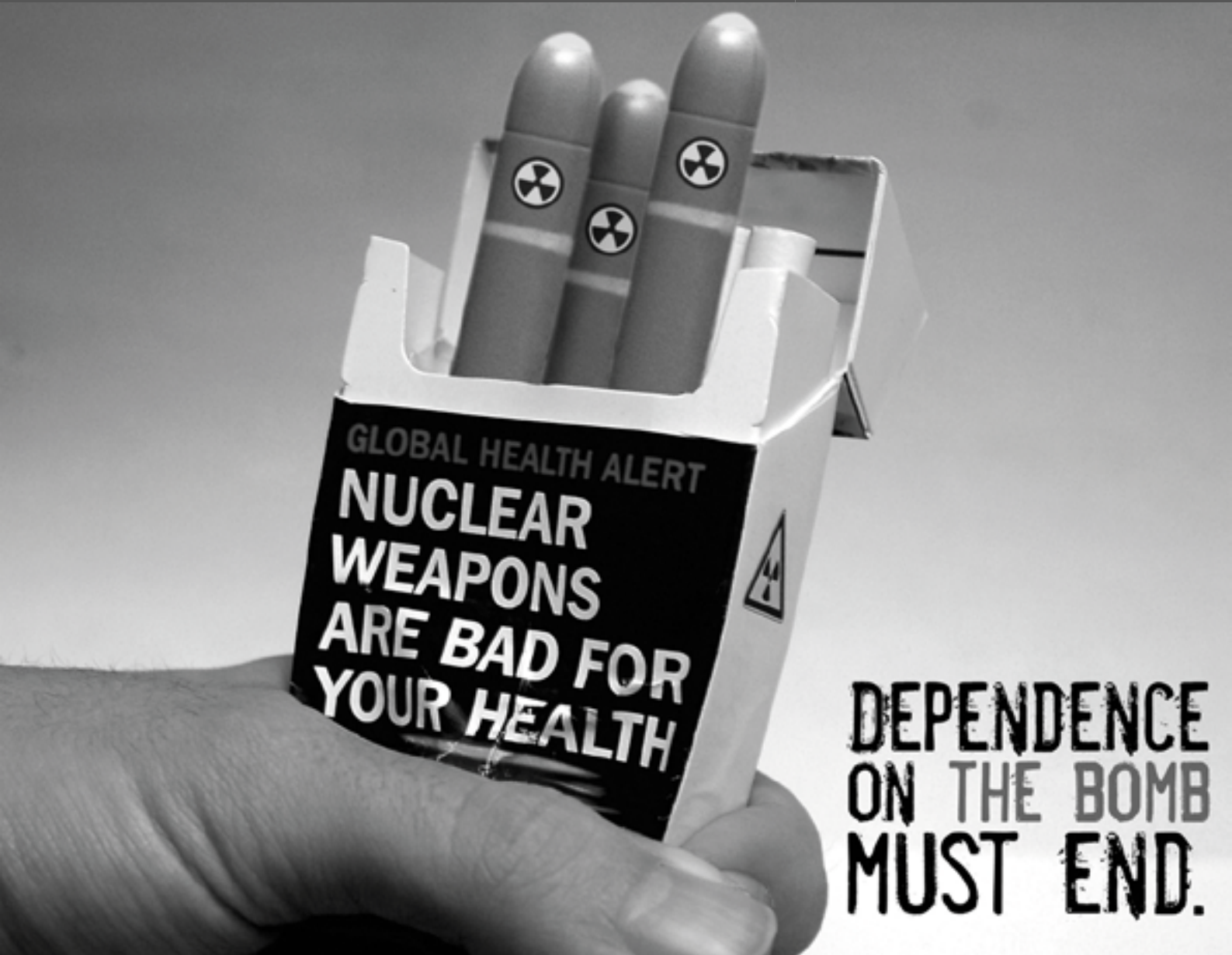

Norske leger mot atomvåpen

Medisinsk fredsarbeid

WHO-rapport om helseeffekter etter Tsjernobyl-ulykken

*Norsk avdeling av International Physicians
for the Prevention of Nuclear War (IPPNW)*

Nukes out of Europe!

Tordis Sørensen
Høifødt
Leder NLA

I verden i dag finnes mer enn 27000 atomstridshoder, hvorav halvparten er operative, resten på lager. I Europa har Frankrike 348 og Storbritannia 185 stridshoder. I tillegg er 480 amerikanske atombomber for fly utplassert i Europa, på amerikanske militærbaser i nærheten av strategiske flyplasser i Belgia, Nederland, Tyskland, Italia, Tyrkia og Storbritannia. Også Hellas hadde tidligere lagret slike våpen, men de har levert dem fra seg, delvis etter press fra opinionen, der IPPNW i Hellas var medvirkende.

NATOs atomstrategi åpner for førstebruk av atomvåpen, det vil si bruk uten at dette er gjensvar på angrep med atomvåpen. NATO praktiserer dessuten "nuclear sharing", som innebærer at alliansens ikke-atomvåpenstater inngår i den felles atomstrategien. Norge har en særavtale om ikke å ha atomvåpen på norsk jord i fredstid, men i en krigssituasjon gjelder samme regel for oss som for

andre NATO-land.

Fredsorganisasjonene i Europa har lansert en kampanje "Nukes out of Europe". IPPNW i Tyskland er aktivt med og har bl.a. samlet inn underskrifter fra EU-parlamentarikere. Nasjonale politikere er positive til tilbaketrekking særlig i Belgia og Tyskland. PSR i USA arbeider for at kongressen skal slutte å bevilge penger til å holde våpnene i Europa. IPPNW-leder i Zambia, Robert Mtonga, som nylig besøkte Oslo, mente devaluering av våpnene er et viktig første skritt: "They are obsolete, dangerous, and expensive".

NLA har tilbaketrekking av atombombene fra Europa på sin handlingssplan for 2006. Saken var tema for et åpent møte i regi av NLA, NTA og Pugwash 14. mars. Statssekretær Kjetil Skogrand fra Utenriksdepartementet sa her at disse våpnene er uten reell militær betydning. De kan ha en viss symbolsk funksjon og gi prestisje til de landene som har dem utplassert, men stort sett er de en byrde og de binder opp ressurser både for Europa og USA. Han mente tilbaketrekking kunne ha en positiv signaleffekt, også med tanke på nedrustning av russiske taktiske atomvåpen. Etter vår mening ville det også øke Euro-

pas troverdighet i forhandlinger med Iran og andre involverte stater om en atomvåpenfri sone i Midtøsten.

Tilbaketrekking av de amerikanske atombombene fra Europa ville være i pakt med Soria Moria erklæringen der det heter: "Regjeringen vil arbeide for at NATO skal gå foran når det gjelder bekjempelse av masseødeleggelsesvåpen. Spredning av atomvåpen er en alvorlig trussel mot internasjonal fred og sikkerhet. NATO må kontinuerlig vurdere sin atomstrategi for å redusere atomvåpnenes rolle i internasjonal politikk. Vårt mål er fullstendig avskaffelse av atomvåpen".

Ved å gå inn for tilbaketrekking kunne Norge gi viktige signaler innad i NATO og til omgivelsene for øvrig om et skritt i riktig retning for en framtidig atomvåpenfri verden. På møtet 14.mars oppfordret vi regjeringen til også å ta med seg saken i 7-landsinitiativet.

Jeg håper at mange vil delta på IPPNW's 17.verdenskongress i Helsinki, 7.-10.september, Tema: "Mission of Physicians: War or Health".

Ha en god sommer!

Norske leger mot atomvåpen

NLA er den norske avdelingen av International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW), som i 1985 fikk Nobels Fredspris for sitt opplysningsarbeid om de medisinske virkningene av atomkrig.

NLA er åpen for leger og medisinske studenter og har i dag rundt 1100 medlemmer. Formålet er "å spre opplysning om medisinske konsekvenser av atomkrig og arbeide for kjernefysisk nedrustning og redusert fare for atom-

krig. En viktig del av dette arbeidet er å påpeke at også forskning, utvikling og utplassering av atomvåpen har sammenheng med de alvorlige problemer verden står overfor når det gjelder miljø og økonomisk utvikling".

I likhet med IPPNW, arbeider NLA også med totalforbud mot landminer, krigens virkninger på barn, og ikkevoldelige konfliktløsninger.

<i>En konvensjon mot atomvåpen?</i>	<i>side 4</i>
<i>World Court Project 10 år</i>	<i>side 6</i>
<i>Atomkriksplaner mot Iran skremmer</i>	<i>side 8</i>
<i>Global Health Alert Campaign</i>	<i>side 10</i>
<i>Nydelige Napoli</i>	<i>side 12</i>
<i>Kärnvapenhotet – alarmism eller realism?</i>	<i>side 13</i>
<i>Hva gjør stråling med mennesker?</i>	<i>side 14</i>
<i>I dialog med russiske myndigheter</i>	<i>side 15</i>
<i>Fredsarbeid nytter!</i>	<i>side 16</i>
<i>Iran og Sikkerhetsrådet</i>	<i>side 18</i>

Medlemsbladet for Norske leger mot atomvåpen
ISSN 0808 2111

Redaksjonen

Trygve Berge og Torbjørn Hugo
Kong Sverres gate 14
4340 BRYNE
Tlf: 97151951
e-post: se nettsider for epostadresse

NLAs sekretariat

Leder: Tordis Sørensen Høifødt
Avd. for Psykiatrisk forskning og fagutvikling, UNN, 9291 Tromsø
Tlf 77627535, fax 77627530
Priv. Kveldstuav. 7, 9013 Tromsø
Tlf. 77699873(p), 95934119 (mobil)
e-post: se nettsider for epostadresse

Nestleder: Klaus Melf
e-post: se nettsider for epostadresse

IPPNW Central Office
727 Massachusetts Avenue
MA 02139-3323, USA
Tlf. 617-868-5050, fax 617-8682560
E-post: se nettsider for epostadresse
Ex.dir. Michael Christ: se nettsider for epostadresse

Hjemmesider

www.legermotatomvapen.no
www.ippnw.org

Medlemskontingent, priser:

Leger:	300,-
Studenter:	100,-
Postgirokonto:	30601767089

Er du ikke medlem? Ta kontakt med medlemsansvarlig Cecilie Bredrup (se nettsider for epostadresse)

Layout: Guru Reklame - www.gurureklame.org
Trykk: Allkopi, Bergen, i 1250 eksemplarer.

*Forsidebilde: Dependence on the bomb must end.
For IPPNWs Global Health Alert Campaign: Owen Lett.*

Rasjonelle atommakter?

Det er vind i nedrustningsseilene, og i god Munchausen-stil drar redaksjonen seg selv forsiktig opp etter håret og inn i debatten om International Court of Justice (ICJ) og en mulig atomvåpenkonvensjon. Temaet tas opp i to av dette nummerets kronikker, og belyses på en meget interessant måte.

Vår drøm, som de fleste andres, er at verden en gang vil være fri for atomvåpen - og kanskje for våpen som sådan. Men i debatten om en mulig atomvåpenkonvensjon som uttrykkelig forbyr bruk, trusler og oppbevaring av atomvåpen, så er det lett å falle tilbake på realpolitiske tanker, og gi etter for håpløsheten. En av grunnene til dette er at folkeretten er et særdeles tungrodd rettssystem, sterkt preget og dels hemmet av en konflikt mellom behovet for videreutvikling og nødvendigheten av bevaring. Folkeretten har som kjent ikke noe lovgivende organ slik man kjenner det fra nasjonal rett, og dette gjør at rettsutviklingen i stor grad beror på sedvane, som så kodifiseres inn i traktater og konvensjoner. Men sedvane tar ofte svært lang tid å utvikle, og som ICJ selv nevner i sin uttalelse fra 1996, så foreligger det ingen sedvane mot bruken av atomvåpen - det til tross for at atomvåpen ikke har vært benyttet i krig, ihvertfall ikke offisielt, siden 1945. Det som gjør dette enda vanskeligere er at sedvanedannelse blir ytterligere forsinket av at det faktisk blir truet med bruk av atomvåpen. Artikkel 2.4 i FN-pakten, som forbyr bruk av makt, er veldig tydelig på at også trusler om bruk av makt er forbudt, og så lenge atomvåpen fungerer som en trussel, så vil det forbli ytterst vanskelig å etablere en sedvane som forbyr det.

ICJs rådgivende uttalelse bør imidlertid ikke avskrives som en ren falitterklæring overfor realpolitikken. Det understrekes uttrykkelig fra ICJ at bruk av atomvåpen vil være ulovlig dersom det bryter noen av de andre konvensjonene som idag anses som tvingende sedvane - jus cogens. Og dette brakte på banen et lite tankeeksperiment i redaksjonen under en av våre redaksjonelle utflukter. Dersom vi ser for oss at Iran faktisk utvikler atomvåpen, og fyrer av sted en rakett som treffer USamerikanske rakettinstallasjoner i Italia, så vil dette utløse selvforsvarsparagrafen i FN pakten, og Natopaktens artikkel 5 som er utledet fra denne selvforsvarsretten. Prinsippet om proporsjonalitet innebærer da at man kan gjengjelde med tilsvarende midler som ble brukt i angrepet, men sjansen er meget stor for at dette vil være umulig dersom man skal følge krigens folkerett, og ICJs klare begrensninger for når det er tillatt med atomvåpen. Etter all sansynlighet vil derfor eventuelle represalier bli gjennomført med bruk av konvensjonelle våpen, og IKKE med atomvåpen. Det leder oss dermed til et spørsmål om hvem som har mest å tape på at atomvåpen eksisterer, de som følger folkeretten eller de som ikke gjør det. Utifra dette resonnementet vil det rasjonelle alternativet være at dagens atommakter, som i stor grad føler seg bundet av folkeretten, er de som har mest igjen for å ruste ned. I tillegg kan dette være et avgjørende grep overfor den dobbeltmoralen som vetomaktene idag fremviser overfor resten av verden, og som for så vidt er nedfelt i NPT avtalen.

Vår oppfordring til atommaktene er altså nok en gang full nedrustning. Uten nedrustning vil atomvåpen aldri kunne forbys.

Med dette ønsker vi dere en strålende og inspirerende sommer.

En konvensjon mot atomvåpen?

Inspirert av IPPNW og Mayors for Peace prøver NLA i samarbeid med Nei til atomvåpen og Den norske Pugwash-komité å trekke i gang en norsk kampanje for en atomvåpenkonvensjon.

**Bent Natvig, Pugwash
Helge Hagelund, NTA
Kirsten Osen, NLA**

Arbeidet for nedrustning og for å hindre spredning av atomvåpen har opplevd klare tilbakeslag det siste året. Iran-krisen aktualiserer faren for at nye land kan skaffe seg atomvåpen. Dette skjer samtidig med at Ikke-spredningsavtalen har lidd alvorlige prestisjetap. De fem atomvåpenmaktene som er tilsluttet avtalen, USA, Russland, Kina, Frankrike og Storbritannia, tar ikke avtalens nedrustningsforpliktelser på alvor. Alle disse landene moderniserer sine atomvåpen, selv om de i noen grad skjærer ned på antallet. Nord-Korea har trukket seg fra avtalen og har mest sannsynlig utviklet atomvåpen. Atomvåpenmaktene India, Pakistan og Israel har ennå ikke sluttet seg til. Prøvestansavtalen er fortsatt ugyldig fordi for få land har ratifisert den.

Atomvåpen er masseødeleggelsesvåpen med et ekstremt ødeleggelsespotensiale og evne til også å skade kommende generasjoner. Faren for at atomvåpen

kan bli brukt, med hensikt eller ved uhell, er reell. Midtøsten er ett eksempel på et konfliktområde der atomvåpen kan komme til anvendelse. Det eksisterer fortsatt ca. 30 000 atomvåpen og flere tusen av disse er i alarmberedskap. Enkelte atomvåpenmakter har skjerpet sine strategier og åpner for forkjøpsangrep med atomvåpen. Sist ut i så måte var Frankrikes president Chirac. I et internasjonalt klima preget av fortsatt rivalisering og manglende tillit får terrorister økte muligheter til å anskaffe atomvåpen.

7-landsinitiativet

Tilsynskonferansen for Ikke-spredningsavtalen (NPT) i mai 2005 ble en fiasko der det meste av tiden gikk med til maktkamp kamouflert som formalisme. Konferansen produserte ikke et eneste substansielt dokument. Det ble ikke en gang registrert offisielt at Nord-Korea har trukket seg fra avtalen. Det ble forsøkt en redningsaksjon under FNs toppmøte i september. Norge hadde en aktiv rolle og bidro til et 7-landsinitiativ som formulerte en minimumsplattform for det videre arbeidet. Initiativet tok utgangspunkt i NPTs tre hovedpilarer: ikke-spredning, nedrustning og tilgang til sivil atomteknologi. I særdeleshet USA, men også India, Pakistan og Israel sørget effektivt for, med ulike motiver, at ingen av initiativets forslag overlevde fram til det endelige sluttdokumentet.

Norge legger kraft i å videreføre 7-landsinitiativet. Initiativet er interessant bl.a. fordi atomvåpenmakten Storbritannia er en av de sju, fordi det ellers deltar representative land fra flere verdensdeler, Australia, Indonesia, Sør-Afrika, Chile og Romania, og fordi man innhenter ekspertise fra en rekke velrenommerte forskningsinstitusjoner. Initiativet er relativt forsiktig formulert, men tar sikte på i noen grad å re-

vitalisere beslutninger truffet på NPTs tilsynskonferanser i 1995 og 2000 fram mot neste tilsynskonferanse i 2010.

Forbud mot atomvåpen

Vi har respekt for 7-landsinitiativet og for Norges innsats, men vil peke på at initiativet føyer seg inn i rekken av strategier for forsiktige skritt, i et klima der tilbakeslag er like sannsynlig som framgang. Vi vil derfor ta opp igjen en annen framgangsmåte, ikke i motsetning til disse bestrebelsene, men som et viktig supplement. Vi foreslår å revitalisere arbeidet for en internasjonal konvensjon som forbyr atomvåpen. Det eksisterer allerede konvensjoner mot kjemiske og biologiske våpen, men det finnes ingen konvensjon som spesifikt forbyr atomvåpen, det mest potente av alle masseødeleggelsesvåpen. En atomvåpenkonvensjon ville komplettere de to andre konvensjonene og bidra til en generell norm mot alle typer av masseødeleggelsesvåpen.

En konvensjon mot atomvåpen må i klartekst forby utvikling, produksjon, lagring og transport av atomvåpen, samt bruk og trussel om bruk. Dette vil ikke være noen rask og lettvent løsning på atomtrusselen. Utarbeidelsen vil være komplisert og det er umulig å si hvor lang tid den vil ta. Men nettopp derfor er det viktig å komme i gang. Prosessen vil i seg selv kunne skape en overordnet ramme og en felles, klart definert målsetting for selvstendige forhandlinger om delmål, som for eksempel nedskjæringer i arsenalene eller forbud mot produksjon av spaltbart materiale til våpenformål. Den kunne foregå i et eget permanent nedrustningsforum under FN, uten det konsensuskravet som i 10 år har lammet Nedrustningskonferansen i Geneve.

Det er ønskelig, men i starten ikke helt nødvendig, med tilslutning fra alle land.

Sammenligner vi med konvensjonene som forbyr kjemiske eller biologiske våpen, er det flere land som ikke har undertegnet eller ratifisert disse. Det ville naturligvis være et tap dersom eksempelvis USA skulle unnlate å støtte utarbeidelsen av en atomvåpenkonvensjon, men det er grunn til å minne om at landminekonvensjonen virker uten USAs støtte. Vi må dessuten være åpne for at nye presidentvalg kan justere USAs nåværende restriktive holdning mot å la seg binde av multilaterale vedtak.

Tidligere bestrebelse – modellkonvensjonen

Helt siden atomvåpnene ble oppfunnet, har det vært et massivt krav fra det internasjonale samfunn om å forbyr bruken av dem. FNs generalforsamling har hvert år med stort flertall vedtatt resolusjoner om et forbud. Under hele den kalde krigen var det bare NATO-landene og USAs allierte Australia og New Zealand som stemte mot. Siden er antallet motstandere økt i takt med, og langt utover, utvidelsen av NATO.

I 1996 fastslo Den internasjonale domstolen i Haag, FNs høyeste juridiske organ, at folkerettens forbud mot bruk av ikke-diskriminerende våpen også gjelder atomvåpen. En atomvåpenkonvensjon vil derfor ikke innebære noe prinsipielt nytt. I 1997 utarbeidet et

internasjonalt konsortium av jurister, forskere, leger og nedrustnings-spesialister en modell av en konvensjon mot atomvåpen etter mønster av konvensjonene mot biologiske og kjemiske våpen. Hensikten med modellen, som samme år ble sirkulert som et offisielt FN-dokument, var å tenne politisk vilje til å begynne forhandlinger om en konvensjon.

Vi vil minne om at det for noen år siden ble vedtatt et internasjonalt forbud mot landminer, som mange ikke hadde tro på da ideen ble lansert. Den gangen spilte Canada en viktig rolle, Norge var støttespiller, og den internasjonale landminekampanjen en meget viktig pådriver. De fleste vil være enige i at et forbud mot atomvåpen ville være et enda større framskritt for menneskeheten. Når ideen likevel blir møtt med skepsis, skyldes det at atomvåpen er blitt et maktsymbol i vår tid. Atomvåpenstatene forsvarer sin maktposisjon med at bare de og ingen andre har lov til å ha atomvåpen. Faren forbun-

det med en slik dobbeltmoral er i dag innlysende. Så lenge noen har atomvåpen, prøver andre å skaffe seg slike. Vi kommer ikke ut av uføret før samme regel gjelder for alle, nemlig et generelt internasjonalt forbud.

Oppfordring

Med en ny dynamisk og selvstendig tenkende utenriksminister burde Norge ha kapasitet til å arbeide langsiktig for en atomvåpenkonvensjon. Dette ville sette arbeidet med 7-landsinitiativet inn i en overordnet ramme og synliggjøre at også når det gjelder atomnedrustning er det mulig å ha to tanker i hodet samtidig.

Nyhetstips - holder deg oppdatert i atomvåpendebatten

- IPPNW Calls on US to Renounce Nuclear Strike Plans Against Iran

Erklæring fra IPPNW

Les mer: <http://www.ippnw.org/>

- Would President Bush go to war to stop Tehran from getting the bomb?

The Iran Plans by Seymour M. Hersh

Les mer: http://www.newyorker.com/printables/fact/060417fa_fact

- PSR Security Action Network

Amerikanske leger i Physicians for Social Responsibility driver aktiv lobbyvirksomhet for å påvirke Senatet og Kongressen bl.a. i den omstridte saken om amerikansk-indisk atomsamarbeid. Les mer: <http://takeaction.psr.org/action/>

- Iran 'nuclear option' criticised

Critics of the Bush administration are angry at reports the US considers using nuclear weapons on Iran. Les mer: http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/4894766.stm

Send dine heteste nyhetstips til redaksjonen, så bringer vi dem ut i verden.

World Court Project 10 år

- Et tilbakeblikk

Den internasjonale domstolen i Haag avga den 8. juli 1996 sin rådgivende uttalelse om lovligheten av bruk og trussel om bruk av atomvåpen. Ti-årsdagen markeres med et møte i Europa-parlamentet i Brussel 6.-7. juli 2006.

Kirsten Osen

Styremedlem NLA

se nettsider for epostadresse

De store antiatomvåpen-demonstrasjonene på 1980-tallet ble senere avløst av dialoger mellom NGOer og beslutningstakere i internasjonale fora. Et viktig eksempel er World Court Project (WCP), kampanjen for å få Den internasjonale domstolen i Haag til å vurdere lovligheten av bruk og trussel om bruk av atomvåpen.

WCP oppsto i New Zealand i 1987 som svar på USAs press mot landets erklæring om å være atomvåpenfritt og nekte anløp av skip med atomvåpen¹. I stedet for direkte konfrontasjon med USA, tok New Zealand sikte på en generell folkerettslig vurdering av atomvåpenenes legalitet. I 1992 ble WCP offisielt lansert av de tre store fredsbevegelsene IPPNW, IALANA (International Association of Lawyers against Nuclear Arms) og IPB (International Peace Bureau) med Haag som mål.

WHO og FN

Haag-domstolen er FN-systemets høyeste juridiske myndighet. Den kan, på forespørsel fra andre FN-organer, gi autoritative fortolkninger av gjeldende folkerett, såkalte rådgivende uttalelser, advisory opinions. Etter indirekte påtrykk fra WCP rettet WHO i 1993 følgende spørsmål til domstolen: "In view of the health and environmental effects, would the use of nuclear weapons by a state in war or other armed conflict be a breach of its obligations under international law including the WHO Constitution?"

I 1994 stilte FN's generalforsamling et lignende spørsmål: "Is the threat or use of nuclear weapons in any circumstance permitted under international

law?" Domstolen valgte bare å behandle spørsmålet fra FN.

Pådrivere

Gjennomslaget kom etter et enormt arbeid gjennom flere år under intens motlobbying fra atomvåpenstatene. Når man nådde fram, var det fordi man greide å samle ikke-atomvåpenstater med posisjoner i FNs organer, jurister med folkerettslig ekspertise, anti-atomvåpen-aktivister med engasjement og kampanje-erfaring, og leger med kunnskaper om de medisinske virkningene av atomvåpen. IPPNW arbeidet sammen med World Federation of Public Health Organizations for å få saken opp i WHO, som i mange år hadde studert og dokumentert skadene på helse og miljø fra kjernefysiske eksplosjoner². De 110 alliansefrie statene banket saken igjennom i FNs generalforsamling.

Prossessen i Haag

FNs medlemsland ble av domstolen invitert til to skriftlige høringer, i 1994 om spørsmålet fra WHO og i 1995 om det fra FN. I 1995 ble det også holdt en muntlig høring i Haag. I alt 45 land deltok i høringene, hvilket er flere enn i noen tilsvarende sak. Av de 22 som deltok i den muntlige høringen, mente 15 land, inkludert Iran, at atomvåpen er ulovlig, mens 6 land, inkludert atomvåpenstatene, var av motsatt mening. Under høringen fikk domstolen overrakt 3,8 millioner underskrifter, såkalte declarations of public conscience, hvorav 1000 signert av norske medisinstudenter³.

Vedtaket

De 14 dommerne, hvorav 5 fra atomvåpenstater, stemte over 6 punkter¹. Kort fortalt var konklusjonen at bruk og trussel om bruk av atomvåpen generelt er i strid med gjeldende folkerett (se boks). Men domstolen kunne ikke gi et entydig svar når det gjelder ekstreme

situasjoner av selvforsvar der "the very survival of a State would be at stake". Den slo enstemmig fast at det er plikt til full atomnedrustning under internasjonal kontroll.

Hva skjedde i Norge

NLA deltok aktivt i WCP, til dels sammen med andre fredsorganisasjoner. Vi var i livlig dialog, muntlig og skriftlig, med storting, regjering, helsemyndigheter og ambassader. Både i 1994 og 1995 var vi initiativtakere til spørretimespørsmål angående høring-suttalelser til Haag. Vi informerte pressen og skrev selv i avisene^{4,5}. Resultatet var imidlertid magert. Regjeringens holdning var negativ og utspillene selvmotsigende.

Norge stemte nei i WHO fordi dette angivelig var et politisk spørsmål som hørte hjemme i FNs generalforsamling, men da saken kom opp der, stemte Norge blankt for ikke å forstyrre WHO-

Krigens folkerett

Våpenbruk i krig reguleres gjennom internasjonale konvensjoner, som for eksempel St.Petersburg-erklæringen 1868, Haag-konvensjonene 1899 og 1907; Geneve-protokollen 1925; Folkemordkommisjonen 1948; Geneve-konvensjonene 1949 med tilleggsprotokoll 1977; Konvensjonen mot biologiske våpen 1972; og Konvensjonen mot kjemiske våpen 1993. Det er forbudt å bruke våpen som ikke skiller mellom sivile og militære; som involverer nøytrale territorier; som forverrer ofrenes lidelser; som kveler, forgifter og infiserer; og som forårsaker store og langvarige miljøskader. Det er lov å forsvare seg, men forsvaret skal stå i proporsjon til angrepet.

Fredspalasset i Haag, med verdens største samling av folkerettslig litteratur, inkludert Hugo Grotius samlede verker.

politiske nedrustnings spørsmål til samarbeid om et felles regime som bygger på tillit og sikkerhet for alle. Kanskje også 7-landsinitiativet kunne dra fordel av dette?

Ny aksjon. Ved 10-årsjubileet er WCP fortsatt aktiv med sekretariat i Storbritannia. Man har planer om å få Haag-domstolen til å vurdere den manglende gjennomføring av plikten til full atomnedrustning, og det planlegges en verdensomspennende underskriftskampanje Affirmation of Freedom from Nuclear Weapons der man kan gi uttrykk for sin overbevisning: "I do not accept that nuclear weapons can protect me, my country, or the values I stand for", se <http://wcp.gn.apc.org>.

Kilder:

1. Ware, Alyn 2003: *NGO and Government Cooperation in Setting the Disarmament Agenda: The Impact of the 1996 International Court of Justice Advisory Opinion*. http://www.disarmsecure.org/publications/papers/ngo_government.html
2. *Effects of Nuclear War on Health and Health Services, World Health Organization, 1984 og 1987.*
3. Hanevik, Kurt og Bredrup Cecilie. 1994 *Atomvåpen moralsk forkastelig – sier over 1000 norske medisinerstudenter. Tidsskr Nor Lægeforen 114, 1854-55*
4. Osen, Kirsten 1995 *Høringen om atomvåpen og folkeretten. Kronikk Aftenposten 15.12.*
5. Osen, Kirsten og Kringlen, Einar 1996 *Folkeretten – trussel og bruk av atomvåpen. Kronikk Aftenposten 16.08.*
6. *Security and Survival. The Case for a Nuclear Weapons Convention, 1997, IPPNW, Cambridge, Massachusetts*
7. Grief, Nicolas 1993 *The World Court Project on Nuclear Weapons and International law. 3.ed. Alethia Press, Northampton.*

Se også <http://www.icj-cij.org/icjwww/idecisions/isummaries/iunanaummary960708.htm> for en oppsummering av domstolens uttalelse.

saken i Haag. I sin høringsuttalelse i 1994 anbefalte regjeringen politiske løsninger og lot være å nevne folkeretten som saken egentlig gjaldt. I 1995 unnlot regjeringen å svare på henvendelsen fra domstolen, under påskudd av at denne burde få ta stilling på fritt grunnlag, enda det var domstolen selv som hadde bedt om en meningsytring. Norge deltok heller ikke i den muntlige høringen i Haag.

Betydning

Uttalelsen fra Haag førte ikke til det gjennombruddet i arbeidet mot atomvåpen som vi hadde håpet, og som kanskje kunne spart verden for den økende trussel vi er vitne til i dag. Forbeholdet mht selvforsvar i ekstreme situasjoner må ta mye av skylden for dette. Det kan imidlertid ikke være tvil om at uttalelsen har styrket Ikke-spredningsavtalens artikkel VI om plikten til full atomnedrustning. Dette vedtaket vil bli stående selv om Ikke-spredningsavtalen faller. Det er i seg selv et viktig resultat.

WCP, som fortsatt er aktivt, har også hatt andre positive ringvirkninger¹. Selve prosessen ga antiatomvåpenbevegelsen

nytt håp og ny energi. Uttalelsen fra Haag ga en juridisk plattform for sivil motstand mot atomvåpen og har muliggjort enkelte frikjenninger i rettslige tvister, for eksempel etter aksjoner mot Trident-ubåter i Storbritannia. WCP var med på å demokratisere FN's generalforsamling og NPT-prosessen der NGOene etterhvert har fått et visst innpass. Den inspirerte til Canberra kommisjonen for atomnedrustning i 1996, og New Agenda Coalition i 1998. Samarbeidet mellom NGOer og regjeringer er også overført på andre våpensystemer som landminer og håndvåpen.

Konvensjon mot atomvåpen

Hovedmålet med WCP var å legge grunnlaget for en atomvåpenkonvensjon. Uttalelsen fra Haag er da også basis for den såkalte Malaysia-resolusjonen som første gang ble lansert i FN i 1996 og som oppfordrer til å starte forhandlinger om en konvensjon. Den er også grunnlaget for modellkonvensjonen som ble lansert i 1997 av IALANA og IPPNW og sirkulert som et offisielt FN-dokument⁶. Modellkonvensjonen har vist seg å være nyttig for kommunikasjon ved å skifte fokus fra spesifikke

Atomkrigsplaner mot Iran skremmer

Seymour M. Hersh, en kjent journalist i tidsskriftet The New Yorker, avslørte i en artikkel datert 10.04.06 at det amerikanske forsvaret planlegger å bruke atomvåpen for å hindre Iran i å utvinne høyanriket uran.

Klaus Melf
Ingvild Fossgard Sandøy
Styremedlemmer NLA
melf
se nettsider for epostadresse

Den amerikanske regjeringen har i flere måneder uttrykt vilje til å angripe Iran militært, men Det hvite hus har ikke villet kommentere om bruk av atomvåpen har vært vurdert. Nå er det imidlertid etter hvert mange kilder som peker på at atomvåpen faktisk har en sentral plass i planene.

Høytstående amerikanske politikere og rådgivere har lenge uttalt at USA ikke er villig til å sitte i ro og vente på at Iran skaffer seg atomvåpen. Hvis det ikke skulle bli enighet om sanksjoner eller andre tiltak i Sikkerhetsrådet, kan USA være villig til å aksjonere på egen hånd, akkurat som de gjorde mot Irak. Til tross for at det viste seg at krigen mot Irak ikke gav noen snarlig løsning og fred, ser det ut til at amerikanske myndigheter tror at et angrep på Iran skal kunne gi et raskt regimeskifte i landet, fred i Midtøsten og stabile oljeforsyninger. Bush-administrasjonen sammenligner den iranske presidenten, Ahmadinejad, med Adolf

Hitler og vil nok gå langt for å oppnå et regimeskifte i Iran.

Planene for et militært angrep på Iran går sannsynligvis ut på å tilintetgjøre iranske mål gjennom angrep fra lufta. Ettersom de viktigste atomanleggene i Iran ligger mer enn 20 m under jorda og er bygget av betong, vil ikke konvensjonelle våpen være kraftige nok til å ødelegge dem. USA har i løpet av det siste tiåret konstruert noen mindre kjernefysiske våpen, kalt "mini-nukes". Slike mini-atomvåpen har mellom 0,3 og 5kt TNT sprengkraft. Til sammenligning tilsvarte Hiroshima-bomben 12 kt TNT. Bush har omtalt disse nye atomvåpnene som mer "brukbare" enn de gamle fordi risikoen for utilsiktet skade skal være liten. De skal brukes som kjernefysiske "bunker busters", som først skal grave seg ned i dybden før de detonerer. På den måten håper man at en kunne unngå radioaktiv stråling på sivile og spredning av radioaktivt nedfall. Amerikanske myndigheter har så stor tro på at disse nye våpnene skal være "trygge" at de er omdefinert som brukbare på den konvensjonelle slagmarken, selv om de inneholder en kjernefysisk ladning.

Beregninger fra uavhengige eksperter

konkluderer med at et mini-atomvåpen med 1 kilotonn sprengkraft må trenge ca. 100 meter ned i bakken for at radioaktiviteten ikke skal spres.

Tidligere våpentesting tyder imidlertid på at en kjernefysisk "bunker buster" kun vil klare å trenge noen få meter ned i grunnen, og eksplosjonen vil derfor frisette store mengder med radioaktivt støv og partikler. Mange av de iranske atomanleggene og andre militære mål

"Ryker ikkespredning-savtalen, vil vi sannsynligvis stå foran en rask og farlig spredning av atomvåpen til flere land som kan føle seg truet av atommaktene."

som våpenlager og kommandobunkerer, ligger i tett befolkete områder. Selv et mini-atomvåpen vil derfor kunne drepe mange tusen sivile ofre. Avhengig av vind og vær kan livsfarlig nedfall spres til Afghanistan, India, Pakistan og andre land i regionen. Det må også legges til at angrep på atomanlegg eller biologiske eller kjemiske våpenlagre,

Flytteplaner?

Dersom du i den nærmeste fremtid kommer til å endre adresse, vennligst gi beskjed til NLAs medlemsarkiv v/ Cecilie Bredrup, Postboks 50 Kronstad, 5819 Bergen, eller via e-post: se nettsider for epostadresse

Navn: _____

Nåværende adresse: _____

Ny adresse: _____

Fyll ut denne slippen og send den til medlemsarkivet.

(Dersom du ikke ønsker å klippe i bladet er det selvsagt mulig å kopiere denne notisen.)

enten med atomvåpen eller kun konvensjonelle våpen, kan føre til frigjøring og spredning av skadelige stoffer i stede for å ødelegge dem. Dette vil true liv og helse for sivilbefolkningen ytterligere. Amerikanske leger fra "Physicians for Social Responsibility" publiserte en studie i 2005 som anslår at inntil 3 millioner mennesker kan bli drept i.l.a. de første 48 timene dersom atomanlegget i Esfahan skulle bli angrepet med en kraftig kjernefysisk "bunker buster". Halvparten av disse dødsfallene ville være strålerelatert, resten et resultat av varmestråling og trykkbølger.

De fleste av USAs allierte, inkludert Storbritannia, er skeptiske til et hvert militært angrep på Iran. Bare Israel støtter åpent trusler om et angrep. Et omdiskutert og mulig krigsscenario er at USA vil angripe med konvensjonelle våpen først, og dersom Iran hevner seg med et motangrep (evt. med kjemiske våpen)

mot Israel eller amerikanske baser i Irak, vil USA respondere med atomvåpen. Disse spekulasjonene bygger bl.a. på dokumenter fra Pentagon som er åpent tilgjengelige. Det er skremmende at USA reviderte atompolitikken sin i 2002 med dokumentet "Redegjørelse om kjernefysiske standpunkter" (Nuclear Posture Review) der de åpnet for bruk av atomvåpen som "forebyggende selvforsvar" mot sannsynlige forestående angrep. I mars 2005 kom en ny endring av atomvåpendoktrinen (Doctrine for Joint Nuclear Operations) som også rettfærdiggjør foregripende aksjoner mot stater som kanskje planlegger utvikling av masseødeleggelsesvåpen i framtiden.

Taktiske fly fra den amerikanske marinen, plassert i Det arabiske hav, har siden sommeren 2005 simulert flyangrep med atomvåpen, ifølge The New Yorker. Øvelsene har funnet sted innenfor rekkevidden til iranske radarer. Andre kilder har

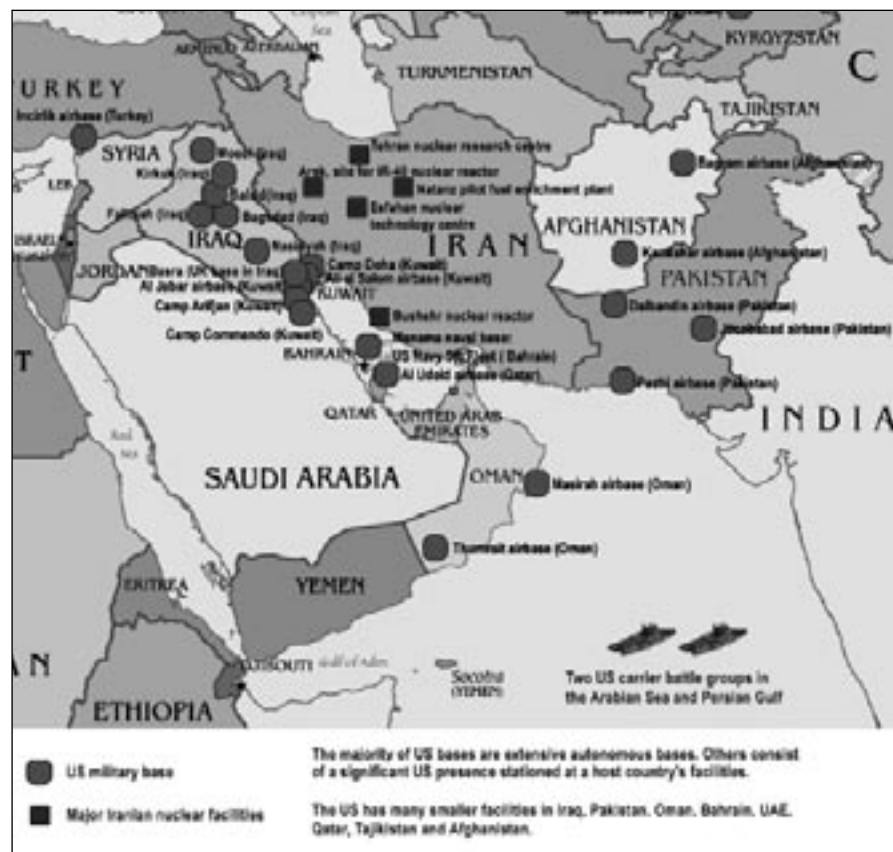
tidligere oppgitt at taktiske atomvåpen allerede kan være utplassert i den persiske golfen, klar til bruk. Blant annet viser de til at det virker mistenkelig at den amerikanske marinen i begynnelsen av februar forbød fartøyene sine å gi ut opplysninger om hvorvidt de har atomvåpen om bord.

Dersom atomvåpen blir brukt, uansett hvor små disse måtte være relativt sett, vil det være fatalt politisk. Det ville bryte med det 60 år gamle tabuet mot å bruke atomvåpen og torpedere vårt viktigste nedrustningsdokument, den såkalte Kjernefysiske ikke-spredningsavtalen. Avtalen har bestått siden 1970 og forpliktet atomvåpenstatene til fullstendig nedrustning, mens alle andre land skulle få lov til sivil bruk av atomenergi så lenge de avstår fra å skaffe seg kjernefysiske våpen. Ryker Ikkespredningsavtalen, vil vi sannsynligvis stå foran en rask og farlig spredning av atomvåpen til flere land som kan føle seg true av atommaktene. Det er kjent at per i dag har minst 40-50 land kapasitet til å utvikle slike våpen når de måtte ønske det.

Ettersom den amerikanske administrasjonen ikke ser ut til å skjønne konsekvensene av krigsplanene sine, trengs det nå en bred global mobilisering. Seymour M. Hersh skriver at flere offiserer i Pentagon faktisk har prøvd å fjerne atomvåpen fra planene om et angrep mot Iran, men de har dessverre ikke fått gehør i Det hvite hus. Det er derfor viktig at skeptikerne til bruk av atomvåpen i den amerikanske ledelsen nå får maksimal støtte utenfra.

Vi oppfordrer den norske regjeringen til å protestere tydelig mot enhver bruk av atomvåpen, og å gjøre klart at et militært angrep mot Iran er en krigsforbrytelse. Det som nå trengs er ikke en videre eskalering, men gjensidige sikkerhetsgarantier og en fullstendig atomvåpenfri sone i Midtøsten som inkluderer Israel. Kun en diplomatisk løsning av konflikten kan føre til varig fred i regionen.

Kronikken er tidligere trykket i Dagbladet 25.04.06. <http://www.dagbladet.no/kultur/2006/04/25/464379.html>

Kart over amerikanske militærbasen, og iranske atomanlegg. Kilde: Oxford Research Group, fra rapporten "Consequences of a war" (www.iranbodycount.org)

Vi trenger frivillige!

Global Health Alert - Nytt folkeopplysningsprosjekt for hele IPPNW

Ingvild Fossgard Sandøy

Styremedlem NLA

se nettsider for epostadresse

Det har vært relativt lite oppmerksomhet rundt atomvåpen og farene med dem i media de siste 20 årene. Ungdom som har vokst opp etter den kalde krigen har derfor begrenset bevissthet om hva bruk av atomvåpen kan føre til og er ofte ikke klar over at atomvåpen fortsatt står klar til bruk i flere land. Det er derfor igjen behov for å drive god gammel folkeopplysning om helsevirkninger av atomvåpen. Kan du tenke deg å holde et foredrag på din arbeidsplass eller hjelpe til å arrangere et møte?

Som en parallell til helsevarsler utsendt av Verdens helseorganisasjon, har en gruppe i IPPNW nå tatt initiativ til et felles folkeopplysningsprosjekt med det engelske navnet Global Health Alerts (GHA). (Se <http://www.ippnw.org/GHA.html>.) Målet er at IPPNW-avdelinger over hele verden skal arrangere møter om de samme temaene (relatert til krig og helse) på samme dag. For å gjøre

“Ungdom som har vokst opp etter den kalde krigen har begrenset bevissthet om hva bruk av atomvåpen kan føre til og er ofte ikke klar over at atomvåpen fortsatt står klar til bruk i flere land.”

det lettvisst for flest mulig avdelinger å delta, ønsker en å lage presentasjoner og annet infomateriell som skal legges på IPPNWs hjemmeside og kan lastes ned for å benyttes til å holde foredrag og møter med relativt lite forberedelser. Derfor er også alle IPPNW-avdelinger oppfordret til å lage power-point-presentasjoner om temaer de jobber med

som kan brukes som basis for foredrag i andre land. Et slikt felles folkeopplysningsprosjekt vil forhåpentligvis virke samlende på IPPNW og også kunne gi større oppmerksomhet i media. Intensjonen er å gjennomføre slike møter med felles tema tre ganger i året, og på sikt å ta opp flest mulig av de sakene IPPNW jobber med, som for eksempel atomvåpen, håndvåpen, landminer, atomkraft og urettferdig handel. Gjennomgangstittelen skal være ”xx is bad for your health” der xx er det temaet som tas opp.

Det er i utgangspunktet tenkt at møtene skal være rettet mot studenter og ungdom, og for å nå den unge målgruppen ønsker en at medisinstudenter og unge leger skal være aktive som foredragsholdere og møteledere.

”Globalt helsevarsel” ble første gang arrangert i februar 2006 og fokuserte på atomvåpen. Studentgruppa i Bergen holdt et møte på Haukeland sykehus med foredrag om medisinske effekter av atomvåpen og nedrustningsarbeid og visning av filmen ”Hiroshima mon amour”.

Neste GHA-arrangement fant sted i forbindelse med 20-årsmarkeringen for Tsjernobylulykken i april. Tittelen på møtene var da ”Nuclear Energy is Bad for Your Health”. NLA hadde ingen markering i forbindelse med dette ettersom vi ikke har tatt et klart standpunkt for eller mot atomkraft.

Alle IPPNW-avdelinger er oppfordret til å sende inn det de har laget av presentasjoner i forkant av verdenskongressen i Helsinki slik at en kan samle mest mulig av disse ressursene og gjøre

Global Health Alert-kampanjen. Illustrasjon: Owen Lett det tilgjengelig for alle. Det er også utlyst en konkurranse der de tre beste presentasjonene vil bli belønnet. Tema for neste GHA-møte vil bli bestemt der.

NLA støtter dette ”Globalt helsevarsel”-prosjektet og har som mål å arrangere slike møter i flere norske byer. Ettersom mye av materialet som trengs for møtene vil være lett tilgjengelig vil det også være lett for studenter å ta på seg å holde foredrag, spesielt hvis de kan få hjelp og faglig støtte fra mer erfarne leger. Vi vil annonsere datoene og tema for disse møtene på hjemmesiden vår (www.legermotatomvapen.no), og håper at du kan tenke deg å hjelpe til med å arrangere et slikt folkeopplysningsmøte i din by/på ditt sykehus/legekontor. Presentasjoner og annet infomateriell oversatt til norsk og lenker til engelske ressurser vil også finnes på hjemmesiden. Vi ønsker at både studenter og leger deltar. Dersom dette høres interessant ut eller du har noen spørsmål, ta kontakt med Ingvild Fossgard Sandøy, se nettsider for epostadresse

Utenriksdepartementet
 Avd. for sikkerhetspolitikk
 Pb 8114 Dep, 0032 Oslo

Tromsø 5.05.06

Ang. atomavtalen mellom USA og India.

Norske leger mot atomvåpen er bekymret for at atomavtalen mellom USA og India skal føre til forsterket polarisering i verden og ytterligere svekkelse av Ikke-spredningsavtalen. Også våre kolleger søsterorganisasjonen Physicians for Social Responsibility (PSR) i USA er bekymret. Til informasjon vedlegger vi kopi av en oppfordring fra PSR til amerikanske leger om å ta aksjon overfor kongressen med tanke på unngå en situasjon hvor det er fritt fram for alle til å skaffe seg atomvåpen. Vi oppfordrer den norske regjering til gjøre alt den kan for at alle stater skal etterkomme sine forpliktelser i henhold til Ikke-spredningsavtalen, inkludert full atomnedrustning.

For Norske leger mot atomvåpen,

Hilsen

Tordis Sørensen Høifødt
 Leder

Oppropet fra PSR 7. mars 2006.

Dear Friends,

Please go to the PSR Action Center and tell Congress to block the proposed nuclear deal between the U.S. and India.

You can find two actions, one targeted at the Senate, and one at the House at the action center link below:

<http://takeaction.psr.org/action/>

Preventing this deal is vital to saving the Non-Proliferation Treaty, and therefore for global security. PSR issued the following statement as the deal was concluded last week:

PSR Reacts to Proposed US-India Nuclear Deal

“This deal is a bad deal, not just for the U.S., but for the world. Congress should refuse to back this reckless initiative. The price of ratification will be a global nuclear weapons free-for-all,” said Martin Butcher, senior advisor on security policy to Physicians for Social Responsibility (PSR), a public health advocacy group.

Under the nuclear Non-Proliferation Treaty (NPT), a U.S.-led pact which entered into force in 1970, nations which want access to civilian nuclear technology are guaranteed it, in return for abstaining from acquiring nuclear weapons. Moreover five powers, the U.S., Russia, China, the UK and France, acknowledged in the treaty as nuclear weapons states, promised to disarm. (for more background on the key objectives and history of the NPT, see: http://en.wikipedia.org/wiki/Nuclear_Nonproliferation_Treaty)

Three nuclear states stand outside this vital global regime -- Israel, India and Pakistan -- for failing to agree to the deal. (North Korea has withdrawn from the treaty in seeking its nuclear weapons.) Nearly 190 nations abide by the treaty's important provisions.

The key is that to get nuclear technology, you have to join the treaty. Now the U.S., in agreeing to a nuclear deal with India, has fatally undermined the NPT. This administration can no longer credibly argue that Iran should be denied nuclear technology. India, a nuclear rogue that refuses to cooperate with this global agreement, may benefit from its new preferred status. Why should Iran be any different? What incentive remains for any state to remain in the NPT, when this administration proposes to freely supply nuclear technology outside the regime?

So, TAKE ACTION NOW for all our sakes.

Nydelige Napoli

Det er en prestasjon i seg selv å få unge studenter til å bli sittende inne i en borg mens Napoli lokker med italiensk is og florting på piazzen. På den annen side hadde vi det vi trengte der inne: God mat, hyggelige kolleger og engasjerende debatter.

Sveinung Larsen

*Studentgruppa MedFred Oslo
se nettsider for epostadresse*

Årets europeiske konferanse for IPPNW's medisinerstudenter gikk av stabelen i et flott slott ved havnen i Napoli fra 12 til 14 mai. Våre italienske kollegaer hadde virkelig lagt seg i selen for å sette sammen et helhetlig opplegg. Og vi ble ikke latt lenge i synden: Etter en kort velkomst fra presidenten i det italienske IPPNW, tok Alex Rosen grep:

- Å arbeide mot atomvåpen føles ofte som å hamre løs på en murvegg. Man finner ingen åpning. Men vi har funnet en åpning: London 2007. Dette er den største muligheten vi har hatt på mange år.

Kan hende kom appellen litt overraskende på mange. Det var flere av oss som ikke visste hva dette gikk ut på, men etter at Alex forklarte nærmere fikk vi noe å snakke om. Dette var nytt. Dette kan vi være en del av. Møtet var allerede i gang.

Variasjon

Årets konferanse var ment å være til inspirasjon til fortsatt innsats for våre respektive organisasjoner, og det var nok å ta av. Vi fikk foredrag om helseeffektene av Tsjernobyl, helsetilstanden i Irak, MSF sitt arbeid for de 600 000 ulovlige innvandrene syd i Italia, og om hvordan legemiddelindustrien påvirker oss. Bare for å nevne noe. Hver workshop hadde flere tema, slik at den enkelte kunne velge hva han eller hun

fant mest interessant.

Og så var det tid for litt mat, naturligvis. Våre italienske kolleger hadde lagt seg virkelig i selen og disket opp med ulike tradisjonelle lunsjer. Blant annet hadde moren til stud.med Roberta laget lunsjpakker til samtlige delegater. Tett opp til 150 stk alt i alt. Ikke noe å si på innsatsviljen tenkte vi, før vi hastet inn i møterommet for et nytt foredrag, en ny debatt eller en dokumentarfilm.

Recap

Av arbeidsgrupper vi gikk på, er det vel verdt å fremheve RECAP prosjektet til IPPNW. Kort fortalt går dette ut på at medisinstudenter bor en måned i palestinske flyktningeleire for å hjelpe traumatiserte barn. Hvordan gjør man det? Jo, man leker med barna. Går turer. Underviser i engelsk, eller arrangerer skuespill. Både palestinske og internasjonale studenter fortalte om oppholdet, og hadde mange gripende historier å fortelle. Sterkest inntrykk gjorde bildene de palestinske barna hadde malt for å illustrere drømmene sine for fremtiden. Virkelig et engasjerende prosjekt.

Danseløven

Det ble naturligvis også tid for sosiale aktiviteter. Blant annet kulturell aften hvor hver nasjon kunne presentere nasjonale matretter og drikke. Laks og spekeskinke gjorde, som alltid, stor suksess. Akevitten fikk de fleste til å rynke litt på neseryggen. Bortsett fra russeren. Vi fikk også danset litt på et lokalt diskotek. En flott opplevelse, hadde det ikke vært for at vi kanskje havnet litt i skyggen av kveldens store danseløve: Gunnar Westberg ...

Trygve Berge og Sveinung Larsen under "Target Napoli". Kampanjen ble avholdt under møtet, for å bevisstgjøre befolkningen i Napoli på de mulige effektene av et eventuelt atombombeangrep på byen. I tillegg deltok Rune Dahl og Sindre Svedahl fra Norge. Foto: Eva M. Holst.

Kärnvapenhotet – alarmism eller realism?

Fredag 17. mars til søndag 19. mars, var et knippe leger, journalister, forfattere og studenter samlet på folkehøyskolen i Ljungskile. Seminaret åpnet med det fiktive scenarioet at Göteborg ble rammet av en atombombe.

**Sindre Svedahl og
Gard Jørgensen**

Studentgruppa MedFred Trondheim

se nettsider for epostadresse

SLMKs arrangement bød på vakre omgivelser med flott utsikt over sjøen fra kantina, hvor vi med jevne mellomrom ble servert utmerkede retter som svenske kjøttboller og annen tradisjonsrik kost. Tittelen til seminaret: "Kärnvapenhotet – alarmism eller realism?" gir en god pekepinn på hva som ble tatt opp denne helgen. En forsøkte å utrede hvorvidt atomvåpentrusselfen i dagens moderne samfunn er reell, fordele ansvar for informasjon om temaet, og foreslå tiltak for nedrustning og fredsbygging.

Blant deltakerne på seminaret var det stor grad av enighet om at faren for en

atomeksplosjon med store skader for helse og miljø ser ut til å være høyst reell og større enn tidligere. I tillegg fryktes det at faren vil øke ytterligere. En så her bl.a. på noe av bakgrunnen for verdens helseorganisasjons uttalelser fra 1986 om at atomvåpen er den største umiddelbare trusselen mot menneskehetens eksistens. Ustabiliteten i Midtøsten, situasjonen i Iran og utvikling av flere typer atomvåpen i USA, ble og omtalt som "tegn i tiden" på at atomtrusselen er høyaktuell.

Mer usikkerhet var det omkring spørsmålet om hvem som har ansvar for å opplyse om atomvåpentrusselfen. Her ble det spesielt sett på mediernes rolle, noe som la grunnlaget for omfattende diskusjon. Presseombudsmann Olle Stenholm holdt et innledning om ansvar og etikk i media, og måtte etterpå svare på en rekke spørsmål omkring temaer som opphøring omkring fugleinfluensaen, og manglende dekning av "de virkelig store" begivenheter på verdensbasis. Stort sett alle spørsmål ble parert med en av to forklaringer: A) Mediene har ikke noe ansvar ut over at innholdet skal være korrekt og relevant. Opphøringen av fugleinfluensaen skyldtes i følge Stenholm en addisjonseffekt: Mange aviser skrev om samme tema, slik at det ble en massiv informasjonsstrøm om dette temaet ut til leserne. Siden en redaktør ikke kan ta hensyn til innholdet i andre aviser, kan ingen redaktører anklages for ubalansert journalistikk med "overdreven krisefølelse," siden dette skyldtes en slik addisjonseffekt. B) Mediernes mandat er å tiltrekke seere, lyttere og selge aviser – ikke å drive voksenopplæring. Totalt sett er det svært mye informasjon tilgjengelig om "store internasjonale begivenheter". Det er opp til

forbrukerne selv å velge de mediene som omtaler det en selv interesserer seg for. Slik stagnerte diskusjonen med ubesvart bekymring om at befolkningen går glipp av viktig informasjon, uten at ansvaret for å gjøre noe med dette ble plassert.

Blant mange høydepunkter denne helgen vil jeg også trekke fram parlamentsmedlem for miljøpartiet Lotta Hedströms engasjerte foredrag om hva om skjer i parlamentet angående sikkerhets- og nedrustningsspørsmål. Av henne lærte jeg at de fleste politikere ønsker å lytte til råd fra interessegrupper og eksperter, men at det sjeldent nytter å sende e-post hvis man ønsker og nå fram med et budskap. Hennes tips er å sende vanlig brev, altså i papirform, som er korte og lettfattelige, samt å ringe dersom dette er mulig. Hun oppfordret oss også til å i størst mulig grad invitere politikere til å delta på arrangementer.

Engasjerende var også debatten om hvorvidt de tidligere årsakene til at atomvåpen ble produsert, fortsatt eksisterer. En av faktorene som ble trukket frem, er de sterke følelsesmessige sidene ved den absolutte makten som disse våpnene representerer. I denne anledning fortalte Gunnar Westberg historien om Nixons reaksjoner under studentdemonstrasjonene mot krigen i Vietnam (fritt oversatt til norsk): En av Nixons rådgivere kom inn til presidenten og sa: "Hr. President, hr. President, hva skal vi gjøre? Studentene er i opprør!" Til dette svarte Nixon: "Hvorfor skal jeg bry meg om det? Jeg kan åpne denne kofferten, trykke på knappen, og menneskeheten vil være historie."

Utfordringen etter en lærerik helg, består som så ofte i å finne ut hva en selv skal gjøre i kampen for nedrustning. Stikkordene vi i denne sammenhengen sitter igjen med er: Engasjement, motivasjon og kreativitet.

IPPNW Co-President Gunnar Westberg, deltok på møtet både i Napoli og Ljungskile. Her fra det europeiske studentmøtet, hvor han forteller om IPPNWs planer om kampanje i Storbritannia i 2007. Foto: Trygve Berge.

Hva gjør stråling med mennesker?

20 år er gått siden Tsjernobylulykken, mer enn 60 år er gått siden atombombingen av Hiroshima og Nagasaki. For de fleste av oss er det disse hendelsene som danner bakgrunnen til vår oppfatning av hvordan mennesker og samfunn lider ved slike ekstreme strålings situasjoner.

Jon B. Reitan

Styremedlem NLA

se nettsider for epostadresse

Og beretningene i media og på møter kan være bagatelliserende eller overdramatiserende, og ubevisst søker vi kanskje de oppfatninger som passer best med vår egen personlighet. Mindre allment kjent er nok de menneskelige opplevelser under andre omstendigheter, enten det er nordmenns reaksjoner på Tsjernobylulykken (Weisæth & Tønnessen 1995) eller Murmanskrukkeres bekymring for strålingsproblemene på Kola (Tønnessen, Kotenko VF, Gubinsky O 2000). Få i Norge vet hva som skjedde under Góiania-ulykken i Brasil (Brandao-Mello 1991), eller ved ulykkene i den hemmelige atombyen Tsjeliabinsk-65 (nå Ozyorsk) i Ural. De som opplevde disse situasjonene direkte har hatt forskjellige bakgrunner som farger opplevelsen, selv om mye er likt.

De psykologiske følgetilstander og bekymringer kan studeres med vitenskapelige metoder. Dette kan gi oss innsikt som bakgrunn for beredskaps- og informasjonsarbeide i fremtiden. Det er allment akseptert at de psykologiske følgetilstander i nærområdet nok er de viktigste etter Tsjernobylulykken, men også i Norge var det usedvanlig kraftige psykologiske reaksjoner på ulykken initialt. De rene somatiske strålingsproblemer er sannsynligvis mer begrensede. Selv når det gjelder Hiroshima og Nagasaki glemmes det ofte at det er en forholdsvis begrenset økt dødelighet fra strålingen etter selve bombingene (både kreft og andre kanskje undervurderte problemer som hjertekarsykdommer), mens bombingene som sådan drepte tusener nok like meget på grunn av sprengningseffekten som av akuttstrålingen.

Undersøkelser om psykiske forhold blir ofte kvantitativt preget, og det er viktig nok men gir ikke et fullstendig bilde. Om vi går til det kvalitative, til opplevelsen i seg selv, hvordan opplevdes da situasjonen lokalt, hvor samfunn plutselig ble totalt omkalfatret? Da må vi ofte gå til det narrative, til romanen og enkeltmenneskers fortellinger. Ofte mangler disse, og denne dimensjonen kan bli borte i diskusjonene om hendelsenes omfang. 20 år etter Tsjernobyl og 60 år etter Hiroshima og Nagasaki kan det være grunn til å minne om et par bøker som nok ikke er mye lest. Jungks bok om Hiroshima (Jungk 1960) er som litteratur betraktet kanskje ikke i verdensklasse men gir trolig et rimelig pålitelig bilde av enkeltmenneskers opplevelser fra bombedagen og etterpå. Javorivskij's bok om Tsjernobyl er nok litterært bedre. Forfatteren reiste få dager etter ulykken til Tsjernobyl og oppholdt seg der i en måneds tid og boka er nærmest blitt en øyenvitneskildring. Mye av historien om familieforhold er nok konstruert, men stemningen og de enkeltes følelser ligger antagelig nær opp til virkeligheten. Vi møter uforstanden, fylla, kjærligheten og frykten, og de tunge stunder når en skal forlate kjære familiehjem.

Nå 20 år etter Tsjernobyl, hvor avisene igjen fylles av både skrekkartikler om somatiske følgetilstander og av nøkterne tilbakevisninger av disse, kan

De somatiske følgene av stråling blir ofte trukket først frem. Artikkelforfatteren legger her vekt på de psykiske følgene hos enkeltmennesker som blir utsatt for ekstreme strålingsulykker.

det være tankevekkende å lese om hvordan enkeltmennesket kanskje måtte forholde seg til ulykken, ikke bare som enkelthendelse men som innnevnd i sitt dagligliv og sine følelser.

Kilder

Brandao-Mello CE: Personal insights into the Góiania radiation accident. Health Phys 60:3-4,1991

Javorivskij V: Malurt ved århundrets slutt. Aschehoug, Oslo 1987

Jungk R: Stråler fra asken. Aschehoug, Oslo 1960

Tønnessen A, Kotenko VF, Gubinsky O: Public expression of radiological concerns at the Kola peninsula. Pp 165.171 in: Axensteen P, Weissglass G (Eds): Nuclear risks, environmental and development co-operation in the North of Europe. Cerum, Umeå 2000

Weisæth L, Tønnessen A: Public reactions in Norway to radioactive fallout. Rad Prot Dosim 62:101-106,1995

I dialog med russiske myndigheter

Kontakt med myndigheter i atomvåpenstater har alltid vært en del av IPPNWs kjernevirksomhet. I april var det Russland som fikk besøk av en internasjonal IPPNW-delegasjon.

Gard Eirik Jørgensen
Nasjonal studentrepresentant NLA
se nettsider for epostadresse

Med delegater fra Russland, Sverige, Pakistan, Storbritannia, USA og Norge var det en bred delegasjon fra IPPNW som møtte beslutningstakere i Moskva i begynnelsen av april.

Av mange nevnte muligheter for møter endte man opp med to – ett i utenriksministeriet og det andre i det russiske atomenergibyrådet.

Hos atomenergibyrådet var det særlig temaer rundt den sivile kjernekraften som var oppe. Høyenergi uran og sikkerheten rundt dette er nok noe av det som bekymrer mest med tanke på mulighetene for framstillingen av terroristatomvåpen. Russerne bedyret at de har kontroll på alt av materiale og at det

er svært trygt – så får man kanskje tro dem på det, eller..?

Blant de mest aktuelle spørsmålene som kom opp var direktøren for byråets fravær fra dialogen. Han var forhindret fordi han var på tjenestereise i India, noe som spesielt interesserte de pakistanske delegatene. At han var ute for å forhandle om russisk støtte til bygging av et nytt atomkraftverk ble ikke akkurat sett på som beroligende. For selv om det ble forsikret om at russisk materiale ikke skal kunne brukes til våpen er det store spørsmålet om dette vil friggi noe av deres egne materiale til våpenformål.

Møtet i utenriksministeriet ble på sett og vis langt fra så "hett". Profesjonelle byråkrater på høyt nivå kunne svare svært så rundt på konkrete spørsmål og dermed unngå svar som virket veldig negative. Det ble påpekt at man rust-

er ned reelt og destruerer våpen, noe man skal fortsette med sammen med USA i henhold til "Moskva-avtalen." I spørsmålet rundt Iran ble det påpekt at også Iran har som medlem av NPT rettigheter; men samtidig plikter. Russerne erkjenner at det gjenstår en del spørsmål enda, og anser IAEA som den beste muligheten til å rydde opp i situasjonen.

Det viktigste spørsmålet på begge møtene sto nok uten tvil den svenske medisinstudenten – Thomas Silfverberg for. Med ung "naivitet" stilte han spørsmålet "Må vi unge som vokser opp virkelig arve disse forferdelige våpnene? Når vil vi oppleve at de er borte for godt?" Selv om tilnærmingen nok vekte litt latter i sin enkelhet, virket det nok uansett også som en vekker og en viktig påminnelse om den eneste virkelige løsning på hele problematikken.

Dialogue with Decision-makers på besøk hos det russiske atomenergibyrådet. Foto: Thomas Silfverberg, student, SLMK (IPPNW-Sverige)

Fredsarbeid nytter!

NLA har intervjuet to av NLA/MedFred-studentene her i Norge, som vårt bidrag i "Fredsbok for ungdom" som er under utgivelse. I tillegg har vi spurt Gard Eirik Jørgensen, som nylig ble valgt som ny nasjonal studentrepresentant i NLA, noen flere spørsmål om hva som rører seg blant IPPNW-studenter internasjonalt – og hva han ønsker å gjøre i vervet som "National Student Representative".

Ingvild Fossgard Sandøy

Styremedlem NLA

se nettsider for epostadresse

Sindre Svedahl

Studentgruppa MedFred Trondheim

se nettsider for epost

Gard Eirik Jørgensen er 24 år, og studerer på 2. året i Trondheim.

Hvorfor ble du med i Norske leger mot atomvåpen?

- Jeg var på et møte som organisasjonen holdt i Trondheim og innså at atomvåpen utgjør en like aktuell trussel nå som for 50 år siden. For selv om mange etter den kalde krigen tror at risikoen for bruk av atomvåpen ikke lenger er så stor, er det motsatte tilfelle: Antallet atommakter har økt, og nye stater prøver stadig å skaffe seg atomvåpen. Utvikling av nye typer våpen og planer om antiraketforsvar i USA og NATO fører til nytt rustningskappløp. Dessuten viser ulike ikke-statlige terroristgrupper interesse for å få tak i materiale til atomvåpen og "skitne" bomber.

Gard Erik Jørgensen, nylig valgt nasjonal studentrepresentant i NLA.

Hva er det viktigste arbeidet som foregår blant studenter internasjonalt?

- Hva er viktigst av kirurgi og psykiatri? For min egen del er svaret atomvåpen, men å prioritere her er jo umulig. Håndvåpen er viktig problematikk i noen deler av verden, miner andre steder og helse overalt.

Hva slags prosjekter har du jobbet med så langt?

- Jeg har blitt med i et prosjekt som drives av IPPNW-studenter fra hele verden. Det heter Nuclear Weapons Inheritance Project. Grupper på 3-5 studenter fra ulike land reiser til atomvåpenstatene for å snakke med studenter der. Målet er å oppnå dialog med studentene om atomvåpen, sikkerhet og nedrustning. Dagens studenter er fremtidens beslutningstakere. Vi tror det er lettere å påvirke studenter enn personer som allerede er i maktposisjoner. Jeg var del av en delegasjon som reiste til India og Pakistan i august 2005. Vi traff medisinstudenter på flere universiteter og spurte dem hva de syntes om at landet deres har atomvåpen. De fleste så ikke noen store problemer med det først, men etter at vi hadde presentert potensielle farer med det, var det mange som ble engasjert. Vi opplevde faktisk at de hardeste motdebattantene våre ofte kom etterpå og sa at de ikke hadde tenkt på hvor farlig dette var, og at de ønsket å starte sin egen gruppe for å bevisstgjøre andre studenter på universitetet.

Hva med dagens beslutningstakere, kan vi klare å påvirke dem på noen måte?

- IPPNW driver også et program som heter Dialog med beslutningstakere. Delegasjoner av leger og studenter reiser på tilsvarende måte til atomvåpenstatene og ber om møter med byråkrater og politikere. Jeg har nettopp kommet hjem fra Moskva der jeg var med i en slik delegasjon. Vi

hadde møter i Utenriksdepartementet og det russiske Atomenergibyrået. Vi ble godt mottatt. De kjenner oss etter hvert fordi IPPNW har sendt slike delegasjoner nesten hvert år. Vi prøver å utfordre beslutningstakerne til å tenke fremover på de langsiktige konsekvensene av å holde på atomvåpnene. Det er jo selvsagt vanskelig å bedømme hvor mye av det vi sier som gjør inntrykk, men jeg tror at vår bekymring ut fra et helseperspektiv, kan få dem til å tenke seg om.

Hva ser du for deg å gjøre som National Student Representative?

Rent offisielt i dette vervet ligger jo ansvaret i kontakten opp i mot IPPNWs studentapparat i Europa og internasjonalt. Distribusjon av info fra disse leddene og til de norske studentmedlemmene er jo en praktisk hverdagsoppgave.

Ellers har jeg jo et lite håp om at vi i løpet av det kommende året skal få til at vi studentene her i Norge møtes med minst en person fra hvert fakultet, så vi kan utveksle erfaringer oss i mellom. Årsmøtet bør egentlig være en slik anledning, men hittil har det i praksis vist seg vanskelig. Kanskje møtes vi i Helsinki?

Ellers må jeg bare oppfordre alle til å sende ut info om arrangementer de skal ha også på e-postlista for studenter. Plutselig er det noen fra de andre lokalagene som er i byen og kan stikke innom. Og uansett er det bra bare for å få ideer fra hverandre.

Du bruker mye tid på aktiviteter i NLA, hva føler du at du får igjen for dette?

- Når man jobber med atomvåpenspørsmålet kan man jo lure på om det nytter noen ganger. Men for en som elsker å diskutere internasjonal politikk og lignende spørsmål, er det jo utrolig

lærerikt. Delegasjoner og møter i andre land gir jo også nye perspektiver og store opplevelser. Jeg har en bekjent i Pakistan - har du?

Hva vil du gjøre når du er ferdig med studiet?

- Det er mye som frister. Jeg har utdannelse i russisk språk, og hadde det vært gøy å jobbe i et russiskspråklig land, men det spørs hvor realistisk det er. Men ellers så fins det et hav av muligheter. Men at IPPNW og NLA fortsatt vil være en del av det synes i dag opplagt.

Hva er din oppfordring til andre helsefagsstudenter?

- Mange av oss er engasjert i internasjonale spørsmål, men mange er redde for å forplikte seg i en organisasjon. Ta sjansen og bli med så mye du føler at du klarer. Det er ingen som tvinger deg til noe. Og så er det utrolig morsomt.

Karoline Skogmo er 25 år, og går på tredje året i Tromsø.

Hva har inspirert deg til å bli aktiv i NLA?

- Jeg har alltid vært opptatt av temaer som menneskerettigheter, u-landsproblematikk, og fred. Har alltid ønsket å engasjere meg i disse temaene, og kunne bidra med noe. Da jeg begynte på medisinstudiet, ble jeg oppmerksom på at det fantes en egen fredsorganisasjon for leger og medisinstudenter. Gjennom denne organisasjonen fikk jeg mulighet til å reise til det europeiske IPPNW-studentmøtet i Irland, som var svært inspirerende. Der ble jeg kjent med andre fredsengasjerte legestudenter fra hele Europa, og lærte om mangfoldet av prosjekter som det jobbes med. Tilbake i Tromsø startet jeg, sammen med noen ivrige medstudenter, en studentgruppe av NLA.

Hva gjør studentgruppa MedFred i Tromsø?

- Det varierer etter hva som er dagsaktuelt, og hvilke temaer vi i gruppen har mest lyst til å jobbe med. Det vi jobber mest med er åpne kveldsseminarer

for studenter fra både medisin og andre helsefag. Vi finner temaer og inviterer noen spennende foredragsholdere eller har en filmvisning med rom for debatt over emnet etterpå. Vi er et lite universitet, og etter en kopp te, litt kaker og en spennende innledning kommer spørsmål og meninger på løpende bånd. Det er artig å oppleve hva studiekamerater har av kunnskap og meninger som vanligvis ikke kommer like godt frem på pauserommet eller på klassefest. Noen av temaene vi har valgt har vært omskjæring blant norske innvandrerkvinner, manglende tilgang til livsviktige AIDS-medisiner i Afrika, den historiske bakgrunnen for konflikten i Palestina, med mer. Vårt hovedmål er å sette fredsrelaterte temaer på dagsordenen i universitetsmiljøet og vekke engasjement hos medstudenter..

I tillegg har representanter i studentgruppa bidratt til å utvikle et valgfritt emne i "Peace, Health and Medical Work" som Senter for Internasjonal Helse nå tilbyr som studiepoeng-givende kurs for medisin- og helsefagstudenter. Kursets målsetning er å styrke fredsferdigheter og å skape bevissthet om helsepersonells spesielle mulighet til fredsarbeid pga. kunnskap om helseeffekter av vold og krig, tilgang til konfliktområder osv.

Du er opptatt av håndvåpen. Hvorfor det?

Jeg brukte valgfriperioden i 2. studieår til å dra til Nairobi. Der skrev jeg en oppgave om kenyanske medisinstudenters arbeid med offer for håndvåpen. Jeg ble kjent med den kenyanske studentlederen i IPPNW, Angela Gati Mwita, og vi skrev oppgaven basert på feltarbeid fra hennes hverdag. En hverdag svært annerledes enn vårt trygge og stabile liv. Jeg fikk anledning til å følge Angela i hennes og studievennens arbeid som bestod i å lokalisere pasienter som hadde fått skuddskader fra håndvåpen. Studentene kartla hver enkelt pasients skader og behov, og hvilke konsekvenser volden hadde påført pasienten og familien. Videre fulgte studentene opp

pasientene etter at de kom hjem. De besøkte dem i hjemmene deres i slummen i Nairobi. Der bor noen av de aller fattigste menneskene i verden bor, de står opp hver morgen, gjør jobben sin, føder barn og lever livet sitt - en hverdag som for oss er vanskelig å fatte. Ved siden av infeksjons- og tropesykdommer var fysiske og psykiske skader av vold, ofte med håndvåpen, i familie og lokalsamfunn et betraktelig helseproblem. På verdensbasis blir faktisk 500.000 mennesker drept hvert år av håndvåpen. Da er det forståelig at leger fra IPPNW-Kenya, sammen med kolleger fra mange andre land, har startet en kampanje for å dokumentere og synliggjøre de direkte og indirekte helsekonsekvensene av håndvåpenbruk. De har for eksempel laget undervisningsmaterialet "The one-bullet story", hvor de forteller hva det betyr for et fattig menneske å bli skadet av håndvåpen, og hvilke konsekvenser det har for pasient og pårørende når de må prioritere en dyr operasjon istedenfor å kunne betale skolepenger eller husreparasjon.

Jeg ble kjent med disse kommende legenes spesielle utfordringer med svært begrensede ressurser, sykdommer som ofte ikke finnes her hjemme og svært vanskelige sosiale forhold som for lengst fanges opp av velferdssamfunnet vårt i Norge. I tillegg til disse spennende og lærerike ukene i Nairobi skaffet jeg meg en ressurssterk, dyktig og ikke minst en virkelig god kenyansk venninne som jeg nødig ville være foruten.

Hva vil du gjøre når du er ferdig med studiet?

Jeg innser at det er en uendelig fattigdom og nød i verden, men vil ikke tillate meg selv å godta at det skal være sånn. Derfor vil jeg fortsette å engasjere meg og støtte opp om frivillige organisasjoner som NLA. Jeg kunne også godt tenke meg å jobbe en periode i den tredje verden. Akkurat det er noe jeg har hatt lyst til å gjøre lenge før jeg visste at jeg ville studere medisin.

Iran og Sikkerhetsrådet

Det er all grunn til å være ytterst skeptisk overfor Irans atomprogram, men det er også viktig å huske på at de 5 faste medlemmene av Sikkerhetsrådet, ved ikke selv å oppfylle plikten til å ruste ned, sporer andre til å ruste opp.

Dr. Sue Wareham
*tidligere president i Medical Association
for Prevention of War, Australia*

Det hender at møtene i FNs sikkerhetsråd ligner mer på teater enn på forhandlinger om vår felles sikkerhet. Nå er vi der igjen. Denne sesongens forestilling i Sikkerhetsrådet gjelder tiltalen mot en person som ennå ikke har begått noen forbrytelse, men - som den kjeltringen han er - godt kan tenkes å planlegge masse mord. Juryen består av fem potensielle mordere som ikke er stilt for retten, men derimot nyter posisjon som verdens ledere.

Tiltalte er naturligvis Iran som i sitt atomprogram holder muligheten åpen til å utvikle og bruke verdens verste våpen. For øyeblikket har Iran ingen atomvåpen. De fem permanente medlemmene av Sikkerhetsrådet (P5) truer menneskeheten med til sammen nær 30 000 atomvåpen og misbruker på den måten det ansvaret de har fått fra FNs medlemsland til å fremme fred og sikkerhet. Av P5 har tre kommet med alarmerende uttalelser de siste årene.

P5 truer med atomvåpen

USA, den eneste nasjonen som har brukt atomvåpen, gjentar til stadighet at de er beredt til å bruke dem igjen, kanskje mot Iran. I januar i år, og for første gang noensinne, annonserte Frankrike muligheten av førstebruk av atomvåpen. Det var da president Chirac slo fast at enhver stat som bruker terroristmetoder mot Frankrike kan bli svart med konvensjonelle metoder, men det kan også svares på annen måte. I mars 2002, og flere ganger siden, har Storbritannias forsvarsminister Geoff Hoon slått fast at det er situasjoner der landet vil kunne overveie førsteslag med atomvåpen.

Disse uttalelsene om beredvillighet til å bruke masseødeleggelsesvåpen har neppe ført til en gjesp i den vestlige verden.

Plikten til nedrustning saboteres

Den 8. juli 1996 leverte Den Internasjonale Domstolen i Haag sin rådgivende uttalelse om at atomvåpen generelt er ulovlig. Dommerne fastslo enstemmig at "Det eksisterer en plikt å føre og bringe til avslutning forhandlinger som leder til full atomnedrustning." Denne kjennelsen gjelder enhver atomvåpenstat (Russland, USA, Frankrike, Kina, Storbritan-

"Det er viktig å merke seg at Haag-domstolen ikke gjorde noen forskjell på å bruke atomvåpen og å true med å bruke atomvåpen. En ulovlig handling må verken bli utført eller truet med."

nia, Israel, India, Pakistan og Nord-Korea). De ni nasjonene fortsetter å bryte internasjonal lov ved å nekte å ruste ned.

Det er viktig å merke seg at Haag-domstolen ikke gjorde noen forskjell på å bruke atomvåpen og å true med å bruke (dvs. å ha) atomvåpen. En ulovlig handling må verken bli utført eller truet med.

Gjensidige trusler

Verdens ledere synes i dag mer opptatt av de våpnene som ikke finnes, som Irans, enn de som virkelig eksisterer. Det er klart at Irans atomprogram

må tas på ytterste alvor. Men mens president Ahmadinejads utgydelser er høyst uansvarlige (i likhet med dem fra motparten USA), må vi ikke glemme at de reflekterer en utbredt og vel fundert negativ innstilling til vestlig arroganse i regionen. Heller ikke må vi ignorere de mange lærepenger fra invasjonen i Irak, nemlig at vondt kan gjøres verre.

Ved 3 års markeringen av invasjonen i Irak, gir president Bush's hastverk mht Iraks nabo en kvalmende déjà vu følelse. Er vår kollektive hukommelse så elendig at vi for annen gang vil bite på agnet fra Det Hvite Hus, "Vi ser ingen større trussel fra et enkelt land enn fra xxxx" (fyll inn Iran denne gangen), eller alarmen fra det britiske utenriksdepartement om at Iran kan bli i stand til å bygge bomben i løpet av måneder?

Det finnes mange rasjonelle veier framover. Som et første skritt er det viktig å fjerne truslene, særlig trusselen om bruk av atomvåpen. Et truet Iran vil bli et stadig mer rustet og fiendtlig Iran.

Atomvåpenfri sone i Midt-Østen

Det har lenge vært et krav - fra IAEA, de ikke-allierte nasjoner (som representerer over 100 land), fra FNs generalsekretær Kofi Annan og fra utallige ikke-statlige organisasjoner - for en atomvåpenfri sone i Midt-Østen. Kravene er blitt sabotert, ja vel, Israel ville ikke like ideen, og Israel har mektige venner. Men forslaget kan ikke ignoreres lenger. Det er rettferdig og ikke-diskriminerende og ville stabilisere regionen.

Appell til FN om å megle

Det har også nylig kommet en oppfordring til Kofi Annan fra fremragende ikke-statlige organisasjoner og enkeltpersoner om å etablere en FN

kommisjon for å megle i Midt-Østen. I likhet med kravet om en atomvåpenfri sone, tar dette forslaget sikte på konsultasjoner "som går mye lenger enn til den aktuelle atomkonflikten". Hvis ideen fordømmes av dem som roper på tøffe aksjoner mot Iran, tyder det på at de ikke primært er opptatt av trusselen fra atomvåpnene, men heller av hvem som har lov til å rette en slik trussel.

Atomvåpenkonvensjon

Endelig er det et akutt behov for en atomvåpenkonvensjon, som forbyr utvikling, testing, produksjon, trussel og bruk av atomvåpen, likt for alle nasjoner, på linje med konvensjonene mot kjemiske og biologiske våpen.

Mantraet "ikke-spredning" gjentas om og om igjen som om dette var mulig uten at atomvåpenstatene rust-

er ned. Det trekker oppmerksomheten bort fra de virkelige kriminelle hvis atomvåpen sporer andre til å selv å ruste opp.

Det er på tide å forlange rasjonelle, klart definerte og ikke-aggressive tiltak både overfor Iran og de nasjonene som allerede truer med masseødeleggelse. Farse og absurditeter kan være bra i teateret, men har ingen plass når det gjelder å bestemme jordas skjebne.

Dr. Sue Wareham, tidligere president i MAPW (Medical Association for Prevention of War) i Australia. Hun er allmennpraktiker, med lang bakgrunn i fredsarbeid, med spesiell interesse for atomvåpen og Irak.

Artikkelen ble publisert i The Canberra Times 28.april 2006. Etter tilla-

telse fra forfatteren er den oversatt til norsk og lett forkortet ved Kirsten Osen.

3 dager med 20 års erfaringer etter Tsjernobyl - Inntrykk fra stormøte i IPPNW Tyskland 7. – 9.april 2006

Per Wium

styremedlem NLA
se nettsider for epostadresse

Dette var på alle måter en storsatsing. Ca 500 deltakere fikk alt man kan ønske seg av argumenter mot atomkraft.

Noe overraskende var det at vår internasjonale president Ron McCoy sang med i dette store koret av kjernekraftmotstandere. Den tyske leder Angelika Claussen innledet det hele med en appell og et imponerende show i den gamle Bundestag i Bonn (Den store parlamentsbygningen ble brukt helt

til de nylig flyttet til Berlin). Her var det sang, deklamasjoner, flere appeller og skuespill. Alt handlet om hvor farlig atombomber og atomkraft er.

Imponerende var journalisten Alla Jaroshinskaya som reiste til Tsjernobyl rett etter ulykken og intervjuet innbyggerne. Hun har skrevet bok om hvordan russiske myndigheter dekket over informasjon om skadene. Det er ingen tvil om at de kommunistiske myndigheter i alle nærliggende land aktivt hindret viktig informasjon til innbyggerne og til opprydningsarbeiderne. Videre har de holdt tilbake informasjon om stråledoser. Dette gjør at "tippekampen" om hvem som

kan gjette hvor mange som vil dø som følge av ulykken aldri vil vinnes!

Den siste jeg vil nevne er en karismatisk folketaler og SPD medlem i Bundestag: Hermann Scheer. Hans budskap er at vi må bruke solenergi som er fornybar. Solen kan gi oss 15 000 ganger mer energi enn det vi bruker i dag.

La meg avslutte med å si at jeg var relativt populær som eneste nordmann. Årsaken var naturligvis at vi ikke har atomkraft. Jeg lærte likevel at vi har mye å vinne på å bruke vindkraft og soloppvarmet vann.

Minneord over Jens-Gustav Heber Iversen

**Hans Prydz
Kirsten Osen**

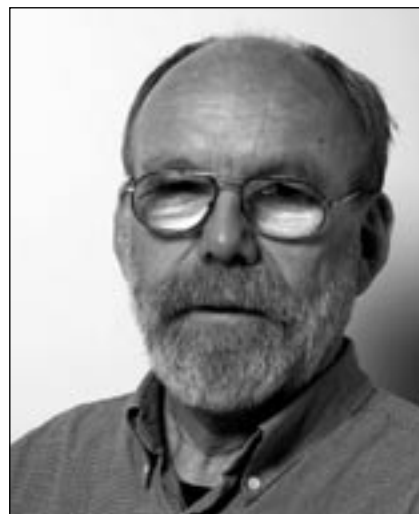
Jens-Gustav Heber Iversen, født 19. november 1955, døde 13. mai 2006 av malignt melanom. Han var professor i fysiologi ved Universitetet i Oslo, og var også med på å bygge opp Universitetet i Tromsø. Han forsket på signaloverføring i immunceller.

Med Jens-Gustav har NLA mistet en av sine mest trofaste støttespillere. Han var med i foreningen helt fra starten av og stilte alltid opp når det var behov for det. Han var også en ressurs for Nei til atomvåpen. Han var leder for NLA 1988-89 og siden rådsmedlem. Han var medforfatter på to av de første publikasjonene som gikk ut fra NLA. Den ene var boken Atomkrig i Medisinsk Perspektiv (1) med forelesninger fra vårt store møte i Universitetets gamle festsal i 1981. Den andre var artikkelen Medisinske og biologiske virkninger av atomkrig (2) som ble forelagt Lægeforeningens sentralstyre 10. juni 1985.

Jens-Gustav pleide å illustrere atombombens virkninger ved hjelp av kartskisser, slik IPPNW i dag gjør i sitt Target X program. I et kapittel i boken Atomvåpen og usikkerhetspolitikk (3) fra 1980 beregnet han virkningene ved bombing både av Oslo og Bodø. I 1999 var Jens-Gustav med på å arrangere NLA's universitetskurs "strålingsbiologi og politikk" (4).

Fremfor alt var Jens-Gustav et varmt og engasjert menneske og en god venn som etterlater et stort savn. Vi skulle så gjerne hatt midler til å helbrede sykdommen hans så han kunne fulgt oss lenger på veien til en tryggere verden uten atomvåpen. Men døden kommer til oss alle, og vi får si med freds- og nedrustningskorrespondent Jonathan Schell: "We ask for assurance that when we die as individuals, as we know we must, mankind will live on."

1. J.-G. Iversen Skader ved atomkrig i Norge. I T.Christoffersen og H. Prydz (red.) Atomkrig i Medisinsk Perspektiv, Universitetsforlaget, 1981, 51-63.
2. A. Pihl et al. Medisinske og biologiske virkninger av atomkrig, Tidsskr Nor Lægeforen nr.24, 1985;105;1645-1659.

3 J.-G.Iversen og K.Schreiner Atomkrig i Norge? I T.Jagland, S.B.Johansen, J.Nyhamar og A.Treholt (red.) Atomvåpen og usikkerhetspolitikk, Tiden Norsk Forlag, 1980, 71-92.

4. K.Johnsrud og K.Osen Course in Radiobiology and Politics. Medicine, Conflict and Survival, vol 16; 2000; 262 (abstr.).

MedFred Tromsø freser avgårde

Elin R. Thomassen
*Studentgruppa MedFred Tromsø
se nettsider for epost*

Vi har hele tiden vært kjent som en undergruppe av NLA, men i fjor ble det besluttet at en navneendring var på sin plass. Valget falt på MedFred, som står for "medisin - og odontologistudenter for fred og sosialt ansvar."

I høst opplevde vi en gledelig tilvekst av medlemmer, både aktive- og støtte-medlemmer. Under årsmøtet vårt i begynnelsen av høstsemesteret besluttet vi å avvikle flere seminarer av type "åpen kveld". Målet vårt med disse kveldene er å nå ut til helsefagsstudenter, og å

kunne tilby mer utdypende informasjon om dagsaktuelle tema. I november inviterte vi gynekolog Kari Flo, helsesøster Borghild Rydland, og sosialantropolog Rachel Issa Djesa til seminar om omskjæring. Det ble også vist en film om temaet, produsert av Rachel Issa Djesa selv. Dette ble et vellykket arrangement, med god oppslutning fra våre medstudenter.

I etterkant av utdelingen av Nobels Fredspris 2005, fikk vi i stand en åpen kveld om de helsemessige skadevirkningene ved atomangrep. Lege Kristina Alice Jakobsen la frem sitt undervisningsopplegg om temaet, en svært lærerik og tankevekkende kveld for oss som var til stede.

Nå på nyåret avvikler vi et seminar om midtøstenkonflikten, vi har invitert psykiater og medlem av Palestinakomiteen; Christiane Koldberg, til å komme å forelese for oss. Vi er spente på responsen på denne kvelden, det er allerede kommet i gang diskusjoner rundt omkring på pauserom og i kantiner på Helsefagsbygget, så det er tydelig at dette er et tema som engasjerer!

I de videre planer ønsker vi å komme i gang med temakvelder/debattkvelder der vi mer internt i gruppa diskuterer tema som opptar oss i Med.Fred. Vi i styret er svært godt fornøyd med retningen gruppa har tatt, og vi håper i fremtiden å gjøre oss enda mer synlige på Medisin og Helsefagsbygget her i Tromsø.

BANCO[®]

HUMANFOND

TEGNINGSBLANKETT I BANCO HUMANFOND

Å spare i Banco Humanfond er enkelt. Fyll ut tegningsblanketten og legg den i posten idag. NB! Skjema samt legitimasjonsdokumentasjon må sendes pr. post ved oppretteelse av spareavtale. Ved enkeltstående tegninger kan du benytte fax 22 00 51 05. dersom du ønsker tilsendt prospekt eller annen informasjon, ta gjerne kontakt med Banco Humanfond, Grev Wedells Plass 9, Postboks 483 Sentrum, 0105 Oslo, www.abf.no

NAVN	PERSON/ORGANISASJONEN	ETTERBEHOLDNING
ADRESSE	TELEFON/FAX/TID	TELEFON/VELDETID
TELEFAX	POSTNOM	POSTSTED
NAVNEKORT/SKJEMAFORDELING/BEITETALINGER		NPS-KONTO (VAVS) DU ØNSKER BLIR KONTO OPPLUTTET (AS/TAUS/STRETT)

♥ ORGANISASJONEN DU STØTTER

Den ideelle organisasjonen du støtter ved denne tegningen.

♥ LEGITIMASJONSOKUMENTASJON

Ved første gangs tegning hos Banco Humanfond må gyldig legitimasjon (pass, bankkort, feriekort) fremlegges. Oppgi hvilken type som vedlegges: _____

♥ TEGNING AV ENGANGSBELOP

Minimumbeløp ved første gangs tegning er kr. 2.000,-. Andreene kjøpes med kurs samme dag som fullmakten mottas, forutsatt at dette skjer innen kl. 11.00. Tegning kan gjøres ved at du gir oss en engangsfullmakt for belastning av din konto. Alternativt kan pengene overføres til fondets bankkonto nr. 1602.45.34328.

ENGANGSFULLMAKT

Jeg gir herved Banco Humanfond fullmakt til å belaste bankkonto nr _____ for kjøp av andeler totalt kr _____ Kontohavers navn _____

Sted/Dato _____ Underskrift (må disponere bankkonto) _____

♥ SPAREAVTALE (SVARKUPONG)

Ja, jeg ønsker å betale andeler i Banco Humanfond med AvtaleGiro (kreditkonto nr. 1602.45.34328). Minimum sparebeløp er kr. 200,- pr. gang.

Belast mit konto: _____ med kr _____

hver måned hvert kvartal hver måned med uttak av _____

Beløpet skal belastes konto den _____ (hver måned) Første belastningsdato _____ (dag, mnd, år)

Kontohavers navn _____ (Benytt STORE BOKSTAVER)

Sted/Dato _____ Underskrift (må disponere bankkonto) _____

Kid-feil _____

(Fylles ut av Banco Humanfond)

Historisk avkastning er ingen garanti for fremtidig avkastning. Fremtidig avkastning vil blant annet avhenge av markedsutviklingen, selskabets økonomi, landets risiko, samt kortsider ved tapene. Forsikring og lønning. Avkastningen kan bli negativ som følge av kurs. Valutaendringer vil påvirke verdien på fondet, dersom valutagangene i seg selv er ustabilt. Valutagang kan være negativ eller positiv på informasjon for investorene. Studier eller tall som fremmer på fondets status vil påvirke verdien på fondet. Markedet kan være volatil eller høylyst. Informasjon for investorene vil være som på tidligere tidspunkter og kan derfor avvike fra tidligere informasjon. Informasjon om kurs og priser i dette dokumentet er utarbeidet på basis av offentliggjorte data. Informasjonen er ikke garantert og kan skille seg fra informasjonen som gis i andre publikasjoner for andre formål (som for eksempel å informere om kurs og priser for andre formål). Informasjonen er utarbeidet på basis av offentliggjorte data og kan skille seg fra informasjonen som gis i andre publikasjoner for andre formål (som for eksempel å informere om kurs og priser for andre formål).

Jeg er interessert i å spare bevisst med både hjerte og hjerne i Banco Humanfond! Send meg mer informasjon!

NAVN _____

ADRESSE _____

POSTNOM/STED _____

TELEFON/ARBID _____

TELEFON PRIVAT _____

E-POST _____

Tlf: 22000101 E-post: kundeenter@abf.no

BANCO HUMANFOND - Et fond for de bevisste

Fondet er et norsk aksjefond med en moderat risikoprofil. Iovil! 20 % av kapitalen kan investeres i utenlandske aksjer. Fondet har en ideell profil og egne etiske retningslinjer i Banco Humanfond angår du dermed å støtte opp om selskaper som produserer våpen, alkohol og tobakk, samtidig som du tar hensyn til selskabers sosiale- og miljømessige krav (fremst av FN). Den ideelle profilen innebærer at 2 % av den forvaltingskapital ved fondets slutt viderettes til Norske Leger mot Atomvåpen.

Ferdig utfylt tegningsblankett som er trykket i denne folder kan sendes oss postfritt ved at du sliper igjen sidene og postlegger.

Ønsker du ytterligere informasjon kan du ta kontakt med oss på telefon 22 00 51 01, e-post: kundeenter@abf.no eller du kan besøke våre [Informasjonssider](http://www.abf.no) www.abf.no. Du kan også hile ut svarskjema nedfor og sende den til oss.

Alfred Berg Asset Management

SVARSTEDNING
Avtalen, 1407/2004, Pb
Alfred Berg Industriens
Oslo Sentrum Beadrtssektor,
0109 Oslo

NAV-STRUKTUR
UTVALGTE
INSTRUMENTER
APRIS/VEKST
PÅ BILLYK
PERIODEN

Spar i Banco Humanfond og støtt Norske Leger mot Atomvåpen!

Har du bevisste etiske og ideelle holdninger og ønsker å dele litt av dine goder med andre?

Nå kan du spare i Banco Humanfond og samtidig støtte opp om det nyttige arbeidet Norske Leger mot Atomvåpen utfører!

Uansett om du sparer langsiktig til deg selv eller dine nærmeste er Banco Humanfond et godt valg. Velkommen som sparer i Banco Humanfond - et alternativ med både hjerte og hjerne!

Norske Leger mot Atomvåpen

i samarbeid med

BANCO[®]
HUMANFOND

Årsmøte 2006

Årsmøte i Norske Leger mot Atomvåpen 4. mars 2006 i Trondheim

Møtet ble holdt i Medisinsk Teknisk Forskningscenter (MTFS).

Før selve årsmøtet var det åpent møte (13 deltakere) med følgende program:

- WHO's rapport om helseeffekter 20 år etter Tsjernoby1, hva bør NLA mene? Ved kommuneoverlege og styremedlem i NLA Per Wium.
- IPPNW går inn for en konvensjon mot atomvåpen - hvorfor og hvordan? Innledning til diskusjon ved Bjørn Hilt, regional visepresident for IPPNW i Europa.

På formiddagen ble det holdt "stand" i Trondheim sentrum med god interesse.

Årsmøte

10 deltakere

1. Valg av møteleder.

Kjersti Johnsrud ble valgt.

Valg av referent. Anne Alvik ble valgt.

2. Godkjenning av innkalling og dagsorden.

Innkallingen ble godkjent.

Dagsorden ble godkjent med tillegg av nytt punkt 11 Resolusjonsforslag.

3. Referat fra årsmøtet 2005.

Referatet ble godkjent.

4. Regnskap 2005.

Det er bekymringsfullt at noen medlemmer ikke betaler ny kontingent og at inntekter fra medlemskontingenten synker.

Årsmøtet ber styret vurdere gradert kontingent slik at pensjonister kan velge å betale en lavere sats. Styret bes å forberede sak til neste årsmøte vedrørende medlemskontingent. Styret bes også å vurdere å gjeninnføre fylkeskontakter, bl.a. i forbindelse med påminning om medlemskontingent. Det er også viktig å vurdere prioriteringen av reiseutgifter. Årsresultatet viser et underskudd som tilsvarer ett nummer av medlemsbladet, svarende til at siste nummer for 2004 utkom og ble belastet i 2005.

Regnskapet ble godkjent. (*Regnskapet ligger som vedlegg til årsmøtoreferatet*).

5. Årsrapport fra styret og studentgruppene.

Aktivitet med hensyn til avisinnlegg har sunket og bør økes, gjerne som korte debattinnlegg til aktuelle spørsmål. Årsrapporten ble godkjent.

6. Målsetting og handlingsplan 2006.

Kommentarer og diskusjon:

Studentgruppene: vurdere om koordineringen mellom de ulike studiestedene kan bedres, og vurdere nøye om studentrepresentanter bør prioritere å delta i International Council under verdenskongressen i Helsinki.

Medlemsverving: aktiviteten bør økes, også blant utenlandske leger i Norge. Vurdere å gjeninnføre fylkeskontakter.

Medlemsbladet: redaksjonen arbeider godt.

Hjemmesiden: arbeidet med opprusting og forbedring fortsetter. Webmaster er Egil Veland. Atomvåpenpolitikk, diskusjon rundt følgende fire tema:

- a) Nuclear Weapons Convention, NWC. I Norge aktivt samarbeid NLA - NTA - Pugwash om å satse på en konvensjon, i tillegg skal NLA være med i IPPNWs arbeid for en konvensjon.
- b) Mass Destruction Weapons, MDW. NLA har vært aktiv, bl.a. med workshop under forrige verdenskongress i Beijing.
- c) Oppfølging av Blix-kommisjonen.
- d) Atomvåpen i Europa.

Målsetting og handlingsplan 2006 godkjent med en del justeringer og tilføyelser.

7. Budsjett 2006. Vedtatt som foreslått.

8. Valg av styre.

Valg av leder.

- Valgkomiteen foreslo gjenvalg. Tordis Sørensen Høifødt gjenvalgt med akklamasjon som leder for ett år.

- Valg av styremedlemmer. Valgkomiteen refererte at Anne Alvik og Kjersti Johnsrud ønsket å gå ut av styret, og foreslo som nye styremedlemmer John Gunnar Mæland, Bergen, og Jon Reitan, Oslo, og for øvrig gjenvalg av sittende styremedlemmer, alle for ett år. Valgkomiteens forslag vedtatt med akklamasjon.

Det nye styret er:

Tordis Sørensen Høifødt, leder, gjenvalg.

Cecilie Bredrup, Bergen, gjenvalg.

Bjørn Hilt, Trondheim, gjenvalg.

Klaus Melf, Tromsø, gjenvalg.

John Gunnar Mæland, Bergen, ny.

Christin Ormhaug, Oslo, gjenvalg, også som styrets kontakt for hjemmesiden.

Jon Reitan, Oslo, ny.

Ingvild Sandøy, Bergen, gjenvalg, også som kasserer.

Per Wium, Oslo, gjenvalg.

Klaus Melf ønsket avløsning som nestleder. Styret utpeker selv ny nestleder.

9. Valg på valgkomité.

Årsmøtet gjenvalgte valgkomiteen:

Kirsten Osen, leder. Kurt Hanevik. Otto Steinfeldt-Foss.

10. Oppnevning av revisor.

Nord-Norsk Revisjon AS gjenoppnevnes.

11. Resolusjon.

Årsmøtet vedtok følgende resolusjon, som formidles i pressemelding:

Leger arbeider for et forbud mot atomvåpen.

Norske leger mot atomvåpen vedtok på sitt årsmøte i Trondheim 4. mars 2006 å slutte seg til en internasjonal kampanje for en konvensjon mot atomvåpen. Atomvåpen har et ekstremt ødeleggelsespotensiale og kan skade kommende generasjoner gjennom virkning på arvestoffet. Det finnes i dag ca 30 000 atomvåpen, flere tusen av disse i høy alarmberedskap ferdig til å utskytes på få minutters varsel. Nedrustningsforhandlingene har stoppet opp. Atomvåpenmaktene skjerper sine strategier og åpner for forkjøpsangrep med atomvåpen. Samtidig er det stor fare for spredning av atomvåpen til nye land og ikke-statlige aktører. Muligheten for at atomvåpen kan bli brukt, med hensikt eller ved uhell, er reell.

En konvensjon vil være en avtale mellom flest mulig stater om et forbud mot produksjon, bruk og trussel om bruk av atomvåpen. Det eksisterer allerede konvensjoner mot kjemiske og biologiske våpen, men det finnes ingen konvensjon som spesifikt forbyr atomvåpen. En atomvåpenkonvensjon ville komplettere de to andre konvensjonene og bidra til en generell norm mot masseødeleggelsesvåpen.

Helt siden atomvåpnene ble oppfunnet, har det vært et massivt krav fra det internasjonale samfunn om å forbyr bruken av dem. F□

blitt et maktsymbol. Land som har atomvåpen vil ikke gi dem fra seg, og så lenge noen land har atomvåpen, prøver andre å skaffe seg slike. Vi kommer ikke ut av uføret før samme regel gjelder for alle, nemlig et generelt internasjonalt forbud.

Selv om en atomvåpenkonvensjon må fremforhandles av verdens regjeringer, vil prosjektet neppe være mulig uten en bred folkelig mobilisering som involverer alle deler av samfunnet: trossamfunn, idrett, kultur, media, skoler, universiteter, fagbevegelse, naturvern, fred, helse, jordbruk, militære, pedagoger, politikere og frivillige organisasjoner. Forhandlingene vil bli lange og vanskelige, men legene er overbevist om at prosessen i seg selv vil være et middel til å bringe nedrustnings- og ikke-spredningsarbeidet tilbake på skinnene. Det er forsøket verdt. Det gjelder liv og helse på jorda.

12. Det var ingen saker under eventuelt.

Noter til regnskapet 2005

1. Fra UD har vi fått: 70.000 til informasjonsarbeid, 50.000 til driftsstøtte, 30.000 til europeisk visepresident, 10.323 til NPT-deltakelse
2. Renteinntekter Per Ringnes Minnefond.
3. Div bidrag/støtte: Gaver fra medlemmer (15.200, hvorav 6.000 skal viderefomidles til IPPNW i 2006 og 8.000 videreført til NFFA), 12.465 i støtte fra SLMK til drift europeisk visepresident
4. Diverse inntekter: Tilbakebetaling av egenandel for reiser fra Ormhaug, utbetaling fra Banco, tilbakebet forsikringspremie datautstyr, tilbakebetaling av egenandel++ europ stud møte fra Abrahamsen og Svello, tilbakebet bangiroavgift, tilbakebetaling støtte Algeriedelegasjon, betaling middag rådsmøte 4 personer, tilbakebetaling reisestøtte Ime John, renter.
5. Utgifter til produksjon, trykking og utsending av medlemsbladet. Nr 3/2004 forsinket, regning betalt i jan 2005.
6. Utgifter medlemsfakturaer og årsavgift medlemsservice
7. Utgifter til telefonstyremøter
8. Styrereiser: Reiser til rådsmøte i januar, møte Dnlf feb, årsmøte mars, rådsmøte i desember
9. Prosjekter: Reiser og andre utgifter knyttet til NLAs utdrettete virksomhet
10. Europeisk samarbeid: Reiseutgifter for europeisk visepresident og reiser til europeisk IPPNW-møte
11. Medlemsavgift til IPPNW og Norges Fredsråd: Betalt dobbel kontig Fredrådet,
12. Støtte til andre organisasjoner: 6000 kr i gave til IPPNW fra NLA-medlem, 2000 kr i reisestøtte til Ungdom mot atomvåpen, 10.000 kr i støtte til "Peace through health" seminar Finland, 8089 kr til Nuclear Free Future Award, støtte afrikansk IPPNW studentmøte
13. Infomateriell: CD-R, brosjyrer, visittkort, flygeblad
14. Hiroshimaseminar:
15. Diverse utgifter: Blomster, lunsjutgifter årsmøtet, middag rådsmøte (tilsvarer innbetalinger - se pkt 4)
16. Vår beholdning i Banco fonds bokføres med innskutt kapital, kr 10.000, så lenge vi ikke realiserer evt tap/gevinst

NLA: REGNSKAP 2005

INNTEKTER	Rev. budsjett 2005	REGNSKAP 2005	REGNSKAP 2004	Noter
Medlemskontingent	235 000	200 330	218 100	
Bidrag UD	160 000	160 323	195 000	1
Per Ringnes fond	3 000	2 374	2 445	2
Div bidrag/støtte	5 000	27 665	7 000	3
Diverse inntekter	0	15 002	6 665	4
Sum	403 000	405 694	429 210	
UTGIFTER	BUDSJETT 2005	REGNSKAP 2005	REGNSKAP 2004	
Medlemsblad	100 000	111 345	51 334	5
Medlemsarkiv	26 000	15 211	25 937	6
Drift kontor	5 000	5 670	3 975	
Drift studentgrupper	20 000	10 000	15 000	
Telefon/fax	20 000	14 620	18 846	7
Reiser styret	25 000	30 513	8 212	8
Prosjekter	120 000	111 127	196 211	9
Europeisk samarbeid	50 000	48 290		10
Drift hjemmeside	5 000	1 779	17 968	
Medlemsavgift IPPNW og andre'	30 000	24 554	24 481	11
Lønn redaktører&webmaster	30 000	0	0	
Støtte til andre org	20 000	28 489	15 821	12
Info- og undervisn materiell	20 000	16 500		13
Hiroshimaseminar	5 000	0		14
Revisjon	9 000	8 250	7 812	
Diverse utgifter	0	1 630	398	15
Sum	485 000	427 978	385 995	
(Års)resultat	-82 000	-22 283	43 215	

BALANSE

Eiendeler	Pr 31.12.05	Pr 01.01.05	
Driftskonto Spareskill. b.	104 757	136 182	
UD-konto Sparesk. b.	7 317	7 271	1
Støttekonto Sparesk.b.	58 078	51 356	
Per Ringnes Fond	221 550	219 175	
Banco fond	10 000	10 000	16
Sum eiendeler	401 701	423 984	

Gjeld og egenkapital	Pr 31.12.05	Pr 01.01.05
Sum gjeld	0	0
Egenkapital 0101	423 984	380 769
Under/overskudd	-22 282	43 215
Egenkapital	401 702	423 984
Sum gjeld og egenkapital	401 702	423 984

Målsetting og handlingsplan 2006

Norske leger mot atomvåpen (NLA)

Vedtatt på årsmøtet i Trondheim 4. mars 2006

1. Generelt

NLA skal ifølge målsettingen informere om faren ved bruk av atomvåpen og om de medisinske virkninger av slik bruk. NLA skal videreutvikle sin strategi for å forhindre bruk av atomvåpen og trussel om slik bruk, og kan arbeide både på pasifistisk og ikke-pasifistisk grunnlag. NLA skal holde seg orientert om atomvåpenspørsmål i nasjonale og internasjonale fora (regjering, storting, ikke-spredningsprosessen, NATO, FN) og ta initiativ overfor myndighetene og media. NLA bør også ha kompetanse når det gjelder medisinske virkninger av radioaktivitet mer generelt og av biologiske og kjemiske våpen. NLA vil også engasjere seg i andre spørsmål om fred, nedrustning, menneskerettigheter og miljø.

2. Rådet

Styret skal sammenkalle rådet minst en gang i løpet av året og holde det orientert om foreningens arbeid.

3. Studentgrupper

NLA har studentgrupper ved alle de fire medisinske fakultetene. Studentgruppen har endret navn til Med-Freds. Studentgruppene og deres medlemmer spiller en vesentlig rolle for foreningens drift og framtid. Ved siden av egne aktiviteter som ofte er noe bredere enn NLA's virksomhet, bør studentene fortsatt delta på alle plan i foreningen. Styret bør overveie særskilte initiativ for å beholde og videreutvikle studentgruppene. Det er inngått en intensjonsavtale mellom NLA og IFMSA der organisasjonene forplikter seg til mer formalisert samarbeid. Forslaget innebærer nærmere kontakt med IFMSA-gruppene som finnes i alle universitetsbyene, etter mønster fra andre land der IPPNW-studenter ofte sitter i IFMSAs Standing Committee on Refugees and

Peace (SCORP). IFMSA-studenter bør også kunne delta i NLAs aktiviteter/møter. Dette er viktig bl.a. for rekruttering av ferdige leger til NLA. Studentene vil delta på Europeisk møte i Napoli i mai 2006 og på verdenskongressen i Helsinki i sept 2006.

4. Medlemsverving

Ny brosjyre er laget i 2005 og vil bli brukt til medlemsverving i 2006, forsøksvis i samarbeid med lokale og landsdekkende medisinske tidsskrifter. Det er et mål å øke antallet medlemmer.

5. Medlemsbladet

Det planlegges tre nummer, februar, juni og oktober 2006. Trygve Berge, student Oslo overtok sammen med Torbjørn Hugo redaktøransvaret fra nr. 3/04. Det er også på sikt ønskelig at redaksjonen består av minst to for å kunne fordele arbeidet.

6. Hjemmesiden

Det har vært arbeidet aktivt med oppsett og innhold i hjemmesiden i 2005, men ved årsskiftet er planene ennå ikke implementert. Vi ønsker løpende aktualitetsstoff og planen er at bl.a. styremedlemmene skal bidra fast med oppdatering i dette. Å drive en aktiv og oppdatert hjemmeside er en svært arbeidskrevende oppgave. Det blir viktig å finne en balanse slik at hjemmesiden er mest mulig oppdatert og aktuell, med en innsats som er gjennomførbar i praksis.

7. Atomvåpenpolitikk

NLA er tilsluttet Norges Fredsråd, og samarbeider med Nei til atomvåpen og Den norske Pugwash-komité om atomvåpenspørsmål. Samarbeidet med "Ordførere for fred" kampanjen vil videreføres. Aktuelle satsingsområder er endring av NATOs atomstrategi, tilbaketrekking av amerikanske

atomvåpen fra Europa, styrking av Ikke-spredningsavtalen, og Norges tilslutning til nedrustningstiltak i FN.

I 2006 vil de tre organisasjonene særlig fokusere på en felles kampanje for en konvensjon som forbyr atomvåpen. Dette er i tråd med IPPNWs kampanjeforslag høsten 2005. Vi vil søke UD og Reklame for alvor om økonomisk støtte. Saken vil være tema for årsmøtet i Trondheim 4. mars. NLA vil også ta del i IPPNWs kampanje Global Health Alert. Dette er en holdningskampanje som kan egne seg til å støtte opp under kampanjen for en atomvåpenkonvensjon. Vi vil også prøve å engasjere Den norske lægeforening som en del av påvirkningen inn mot myndighetene.

Blix kommisjonens rapport om masseødeleggelsesvåpen vil etter planen ferdigstilles våren 2006. Vi vil se nøye på kommisjonenes konklusjoner.

Det har i 2005 vært et økt fokus på samarbeid i Europa, og NLA er gjennom Bjørn Hilt som europeisk visepresident aktivt med i dette. Det har vært diskutert en mer samlet strategi for de europeiske avdelingene av IPPNW i forhold til atomvåpenspørsmål i Europa og NATO.

8. Dialog med beslutningstakere
NLA deltar i IPPNW-programmet med årlige dialogseminarer med myndighetene i atomvåpenstatene og NATO. NLA har de siste par årene bare deltatt i begrenset grad, men Bjørn Hilt har vært aktiv i forhold til EU. Det bør være en prioritert oppgave for NLA å delta aktivt i dialogseminarene. Det er behov for å styrke gruppen som gjennomfører ambassadebesøkene i Oslo parallelt med at atomvåpenstatenes hovedsteder

besøkes av den internasjonale dialoggruppen.

9. Nuclear Weapons Inheritance Project (NWIP)

Studentene deltar i det internasjonale studentprosjektet NWIP som har som mål å informere studenter i atomvåpenstatene om virkningene av atomvåpen.

10. Arbeid med medisinske studieplaner og Peace through Health (Medisinsk fredsarbeid)

Styret og studentgruppene skal fortsette arbeidet med å få utdanning om menneskerettigheter og konfliktløsning implementert i de medisinske studieplaner. Det er viktig å stimulere og legge til rette veiledning slik at studenter kan skrive fordypningsoppgaver innenfor temaer relatert til atomvåpenproblematikk, menneskerettigheter eller innenfor emneområdet Medisinsk fredsarbeid.

11. Arbeidet mot skader av håndvåpen
NLA signerte Control arms campaign (se www.controlarms.org) i 2005. Amnesty, IANSA (International Action Network on Small Arms) og Oxfam ønsker å få til en bindende avtale om salg av lette våpen, som i dag hovedsakelig er uregulert eller følger avtaler som ikke er lovregulerte. En slik avtale vil kreve at salget skal være godkjent av staten og at det skal rapporteres. Dette bør være ukontroversielt. Norge følger selv disse reglene og ga i 2005 sin støtte til kampanjen, men kan bli en mer aktiv aktør i disse spørsmålene. IPPNW er koordinator for IANSAs folkehelse-nettverk (public health network). Man forsøker der å se på problemene knyttet til håndvåpen fra et folkehelseperspektiv, blant annet ved å se på de medisinske og menneskelige kostnadene ved misbruk av slike våpen. NLA støtter IPPNWs

og IANSAs arbeid med dette, og har hjulpet til med å søke støtte for ulike prosjekter. NLA har også foreslått å være sponsor for to workshoper under IPPNWs verdenskongress i Helsinki, der man skal bringe sammen ledende europeiske forskere på håndvåpen og IPPNWs medlemmer.

FN avholder sin andre store kongress om håndvåpen i juni og juli 2006, fem år etter den første. Denne 'Conference to Review Progress Made in the Implementation of the Programme of Action to Prevent, Combat and Eradicate the Illicit Trade in Small Arms and Light Weapons in All Its Aspect' vil samle alle de viktigste politiske aktørene i håndvåpen-spørsmål. IPPNW vil jobbe hardt for å få satt folkehelse opp på programmet der, og NLA tar sikte på å sende en representant som vil hjelpe til med dette.

12. Verdenskongress i Helsinki, Finland, 7.-10.09.06

NLA vil delta i ulike workshops: "Peace and Medical Work", Klaus Melf og "Small Arms", Christin Mørup Ormhaug. Vi håper at mange leger og studenter kan delta fra NLA.

13. WHO/ IAEA

"Forholdet mellom WHO og IAEA fikk en helt ny dimensjon da Helseforsamlingen i mai 2005 godkjente de nye internasjonale helselover (International Health Regulations, eller IHR). De forrige lover var fra 1969 og omfattet bare 4 sykdommer. Nå er lovene mer generelle og omfatter alle faktorer som kan true folks helse. Dette omfatter også strålevern. Det er WHO som er ansvarlig for å følge opp IHR, og alle medlemsland er forpliktet til å delta i arbeidet. WHO ved generaldirektøren vil sette ned en ekspertgruppe ved mistanke om helsetrusler. Ekspertgruppene vurderer trusselbildet og gir

råd til WHO og deres medlemmer. De nye internasjonale helselovene på 60 sider finner man på WHO's nettside: www.who.int."

NLA vil delta på møter der skadeeffektene etter Tsjernobyl-ulykken oppsummeres, 20 år etterpå.

14. Informasjonsstrategi

Arbeidet med oppdatering av eksisterende fakta-ark og utarbeiding av nye om håndvåpen, fredsmedisin, atomterrorisme og medisinske konsekvenser av radioaktiv stråling.

Kontakten med media bør forsterkes, spesielt kontakten med særlig interesserte journalister. Det satses også videre på artikler og annen informasjon i medisinske tidsskrifter, spesielt Tidsskrift for Den norske lægeförening. Økt kontakt med ungdomsrepresentantene for de politiske partiene vil være et viktig satsingsområde.

15. Samarbeid med Banco fondsforvaltning

NLA fortsetter samarbeidet med Banco fondsforvaltning som etter sparernes ønske gir en del av utbyttet til NLA.

16. Økt samarbeid og støtte økonomisk til en avdeling av IPPNW i et fattig land

Det har vært diskutert om NLA skulle inngå et mer forpliktende samarbeid med en lokalavdeling av International Physicians for Prevention of Nuclear War i et fattig land.

Vi ser det som viktig slik å kunne støtte en lokal lege og studentgruppe i deres arbeid. Styret vil i 2006 utredet dette nærmere slik at dette blir lagt på et gjennomførbart nivå, både i forhold til arbeidsmessig og økonomisk nivå.

Internt

NLA adresselister

Redaksjonen vil med denne nye spalten oppfordre lesere til å komme med sine hjertesukk, tanker eller meninger om alt – eller ingenting. Terskelen for å skrive lengre artikler kan kanskje være litt høy? (den trenger forøvrig ikke være det!) Brenner du inne med noe du kan tenke deg å dele med andre? Her er alt velkomment. Leger, eller andres, fredsengasjement, gleder og frustrasjoner om NLAs arbeid – eller kanskje har du en bok eller film du kunne tenke deg å skrive noen linjer om? MedFred-student i Oslo, Sveinung Larsen, er førstemann ut...

How I Learned to Stop Worrying and Love the Bomb

Sveinung Larsen
MedFred-student i Oslo

Vi har alle våre favorittfilmer som vi kommer tilbake til fra tid til annen. Som kanskje kan ligge på hylla i flere måneder før vi tar de ned en regntung dag i april, og setter på kaffen med en viss forventning. Ikke som møtet med en gammel venn, naturligvis. Men nesten? I alle fall beslektet.

Jeg har en slik film: "Dr. Strangelove or: How I Learned to Stop Worrying and Love the Bomb". Regissert av en ung Stanley Kubrick i 1964, og med Peter Sellers i tre forskjellige roller. Handlingen, for de få som ikke har sett den, går kort fortalt ut på at general Jack D. Ripper innbiller seg at Sovjetunionen er i ferd med å ta over amerikanske kroppor ved å invadere kroppene deres via fluorisert vann. Han sender ut sine B52 bombe-fly for å slippe kjernevåpen på U.S.S.R og så er farsen i gang. Jeg skal ikke røpe hele historien, men kan vel avsløre at dette er en av de filmene som får deg til å le i det jorden går under. En av mine favorittstrofer er når general Ripper skal forklare hvorfor han har valgt å gå til angrep på Sovjetunionen:

"I dag er krig for viktig til å bli overlatt til politikere. De har ikke tid, trening, ei heller anlegg for strategisk tankegang. Jeg kan ikke lenger lene meg tilbake og tillate kommunistisk infiltrasjon, indoktrinering, subversjon og invasjon av våre verdifulle kroppsvæsker..."

Jeg ler fremdeles like godt når den

erkebritiske Group Captain Mandrake (Sellers) ikke med en mine, ikke med et lite ansiktstrekk eller rykk i et øyebryn, avslører når han forstår at general Ripper "har klikka i vinkel", som vi sier på Jessheim. Det er like kostelig hver gang.

Men noen ganger setter latteren seg i halsen. Som da jeg og Rune var i Washington for to år siden og fikk vite at dommedagsmaskinen fra filmen faktisk også eksisterte i virkeligheten. Sovjetunionen hadde faktisk produsert et redselsfullt våpen som skulle besørge at de kunne besvare et amerikansk angrep selv etter at deres egne installasjoner var slått ut. Eller i disse dager, hvor Bush innsetter Hayden som sjef for CIA. Generaløyntnant Hayden, som sjef for det sivile CIA. Den samme mannen som under sin tid i NSA (National Security Agency) tillot utstrakt avlytting av flere titalls millioner amerikanske statsborgere. Uten nødvendig godkjenning. Når han for noen måneder siden ble konfrontert med skandalen, repliserte president Bush til USA Today:

"Våre etterretningsaktiviteter var strikt rettet inn på al-Qaida og deres kjente samarbeidspartnere. Vi var ikke interessert i å overvåke privatlivet til uskyldige amerikanere..."

Jeg vet ikke hva de synes selv disse flere titalls millioner amerikanere som har blitt avlyttet. Er det så mange filialer av al-Qaida i USA? Er de ikke uskyldige amerikanere? Hvorfor har de egentlig blitt overvåket? Da faller tankene litt tilbake til general Ripper, og konspirasjonsparanoiaen, eller kanskje til CIA direktør Richard Helms som sto frem for Kongressen

på syttitallet og benektet at de hadde deltatt i kuppet mot Salvador Allende i Chile. For demokratene påstår at også general Hayden har løyet for kongressen i det han fra deres egen talerstol forklarte at de ikke behøvde å være urolige. Han hadde ikke lov til å avlytte amerikanske borgere uten autorisasjon. Samtidig gikk båndene nede i kjelleren til NSA. Påstår demokratene.

Og slik fortsetter det. Hva som er den egentlige sannheten vites ikke. Det er vanskelig å si, hver aktør har sine egne informasjonskanaler. Da er det noen ganger mer koselig å sette seg ned med en kopp kaffe og en god film. En man er glad i. Som Dr. Stangelove. Og le på de samme stedene. Som når general Ripper forklarer Group Captain Mandrake om hvordan han kom på konspirasjonsteorien sin (gjør seg best på engelsk):

Ripper: You know when fluoridation first began?

Mandrake: No. No, I don't, Jack. No.

Ripper: Nineteen hundred and forty six. Nineteen fortysix, Mandrake.

How does that coincide with your postwar commie conspiracy, huh?

It's incredibly obvious, isn't it? A foreign substance is introduced into our precious bodily fluids without the knowledge of the individual, and certainly without any choice. That's the way your hard core commie works.

Mandrake: Jack... Jack, listen, tell me, ah... when did you first become, well, develop this theory?

Ripper: Well, I ah, I I first became aware of it, Mandrake, during the physical act of love.

Mandrake: (...Sighs fearfully...)

Retur til:
NLA v/ Cecilie Bredrup
Postboks 50 Kronstad
5819 Bergen

Neste manusfrist: 15. november 2006

*Norsk avdeling av International Physicians
for the Prevention of Nuclear War (IPPNW)*